

Η ΚΟΥΚΟΥΒΙΣΤΑ

Δελτίο Επικοινωνίας Μελών Συνδέσμου Καλοσκοπιτών Παρνασσίδας "Η ΑΓΙΑ ΤΡΙΑΣ"

Ιδιοκτήτης - Εκδότης:

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΚΑΛΟΣΚΟΠΙΤΩΝ ΠΑΡΝΑΣΣΙΔΑΣ "Η ΑΓΙΑ ΤΡΙΑΣ"

Διεύθυνση Γραφείου: Πειραιώς 4 • Αθήνα • 104 31 • τηλ.: 52.38.158

(Υπεύθυνος σύμφωνα με το Νόμο: το εκάστοτε Διοικητικό Συμβούλιο)

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Δ' • ΧΡΟΝΟΣ 27ος • ΤΕΥΧΟΣ 122 • ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2001

ΕΚΛΟΓΕΣ ΣΤΟ ΣΥΝΔΕΣΜΟ

Στα ομαδικά αθλητικά αγωνίσματα του δρόμου, ο καθένας από τους αθλητές που αποτελεί μια ομάδα, μόλις διανύσει την προβλεπόμενη απόσταση παραδίδει τη σκυτάλη στον αμέσως επόμενο συναθλητή του μέχρι που ο τελευταίος κόψει το νήμα και ολοκληρωθεί το αγώνισμα. Στο δικό μας Σύνδεσμο τελευταίος δεν υπάρχει και ούτε η προσπάθεια φτάνει στο τέρμα. Από το 1961 που ιδρύθηκε ο Σύνδεσμος, τα Δ.Σ. σύμφωνα με το καταστατικό και την παράδοση ανανεώνονται κάθε διετία, εργάζονται συστηματικά και κάθε στόχος που επιτυγχάνεται γίνεται κτήμα της Καλοσκοπής και όλοι προσπαθούν πάντα να διαφυλάγουν τα επιτευχθέντα και να επεκτείνουν τους σκοπούς του Συνδέσμου.

Έτσι λοιπόν και τώρα καλούμαστε στις 27.1.2002 να εκλέξουμε νέο Δ.Σ. που θα μεριμνά για τα θέματα του Συνδέσμου μας για την επόμενη διετία και η συνάντηση αυτή εγκαινιάζει μια νέα περίοδο για τη σωτηρία του χωριού μας.

Κατά γενική ομολογία ο Σύνδεσμός μας διανύει τα τελευταία χρόνια περίοδο ιδιαίτερα γόνιμη. Τα αποτελέσματα των προσπαθειών του κρίνονται από όλους ικανοποιητικά και τούτο γιατί όλα τα Δ.Σ. κινούνται μέσα σε μια οικογένεια, την Κουκουβιστιανή οικογένεια, που μπορεί να κρίνει, αλλά συμπαράστέκεται και στηρίζει.

Το μεγάλο τους μάλιστα ευτύχημα όλα αυτά

τα χρόνια είναι η άφθογη συνεργασία με τα μέλη του Τοπικού Συμβουλίου και της Εκκλησίας και όλες οι εργασίες και πρωτοβουλίες ξεκινούν μεθοδικά και οργανωμένα. Οι κόποι του δεν στάθηκαν ως τώρα μάταιοι, καρποφορούν.

Όμως σε όλα τα πράγματα υπάρχει ο κίνδυνος του κορεσμού και της στασιμότητας. Επισημαίνουμε το γεγονός αυτό γιατί στο Σύνδεσμό μας τον υπηρετούν τα ίδια πρόσωπα για πολλά χρόνια που όσο κέφι και να έχουν θα παρουσιασθεί κάποια στιγμή που θα κουραστούν και δε θα έχουν πάντα την ίδια διάθεση για προσφορά σαν αυτή που διατηρούν μέχρι τώρα.

Γι' αυτό ήρθε η ώρα να νοιαστούμε για να μουν στο Δ.Σ. καινούργια άτομα. Πρέπει να υπάρξουν οπωσδήποτε και νέες υποψηφιότητες, αφού μέλος ή μέλη του σημερινού Δ.Σ. δεν θα συνεχίσουν. Εάν δεν υπάρξει η μέχρι τώρα προθυμία θα έχουμε σοβαρό πρόβλημα λειτουργίας του Συνδέσμου μας.

Καλείσθε λοιπόν να υποβάλλετε υποψηφιότητα για το Δ.Σ.

Ο Σύνδεσμος σήμερα χρειάζεται ανθρώπους κάθε ηλικίας και προπαντός πρέπει να μουν σ' αυτόν γυναίκες για να οργανώσουν πολιτιστικές δραστηριότητες και εκδηλώσεις ώστε να συνεχίσουν την πορεία του στο μέλλον με περισσότερο ζήλο.

Χρόνια Πολλά & Καλή Χρονιά!

ΣΤΟΝ ΚΥΚΛΟ ΤΟΥ ΤΡΙΜΗΝΟΥ ΧΡΟΝΟΥ

Οκτώβριος

Ο Οκτώβριος συχνά αναφέρεται από τον λαό μας ως Αη-Δημήτρης, από τη μεγάλη γιορτή του Αγίου Δημητρίου στις 26 του μήνα. Θεωρείται δε ως ορόσημο, όπως και η γιορτή του Αγίου Γεωργίου στις 23 Απριλίου. Οι δύο αυτές γιορτές χώριζαν το έτος σε δύο ίσα μέρη, στο χειμερινό και στο θερινό. Γιαυτό όλοι μας θυμόμαστε τη χαρακτηριστική φράση που κυριαρχούσε στις κτηνοτροφικές σχέσεις: “τ’ Αη-Δημητρίου ρόγιασμα τ’ Αη-Γιωργιού ξερόγιασμα”. Δηλαδή με αυτές τις ημερομηνίες καθοριζόταν το χρονικό διάστημα που οι υποτακτικοί, βοσκοί κυρίως, κατέβαιναν στα χειμαδιά και υπηρετούσαν μεγάλες κτηνοτροφικές οικογένειες που τους παρείχαν τροφή και στέγη. Πολλοί μάλιστα μικροί κτηνοτρόφοι, έπαιρναν μαζί και τα δικά τους πρόβατα, γιατί το μεγάλο χειμαδιό, ο Λιθόπυργος δεν επαρκούσε για να παραμείνουν το χειμώνα.

Συνήθως, τον Οκτώβριο, έκλεινε ο ετήσιος κύκλος του αγροτικού μόχθου της χρονιάς με την πλούσια ή φτωχή συγκομιδή των καρπών της γης και στρώνεται η απόλαυση των αγαθών, ενώ παράλληλα ξανάρχιζε η προετοιμασία της γης και ξανάρχιζε ο μόχθος που εξασφάλιζε την επιβίωση και τη συνέχεια της ζωής στα μέλη μας, με τη σπορά. Φέτος, αν εξαίρουμε κανείς τα φασόλια που τα βοήθησε να αναπτυχθούν η απουσία του λίβα, η παραγωγή στα υπόλοιπα κηπευτικά ήταν αποτυχημένη, λόγω των απότομων αλλαγών των καιρικών συνθηκών, πολλή ζέστη, ξαφνικό κρύο κ.λπ.

Επίσης οι συνεχόμενες μεταβολές του καιρού επηρέασαν σημαντικά την παραγωγή και την ανάπτυξη των καρπών της καρυδιάς, κυρίως στην περίοδο της ανθοφορίας. Και ενώ είχαμε μεγάλη παραγωγή καρυδιών, το 50% από αυτά ήταν “τζούφια”, τα μήλα, τα δαμάσκηνα κ.λπ. δεν τ’ άφησε καθόλου να αναπτυχθούν. Ας ευχηθούμε τέτοια άνυδρη χρονιά που δεν άφησε τα καλά της γης να “δέσουν” να μην εμφανισθεί ξανά.

ΤΟ ΑΤΥΧΗΜΑ ΤΟΥ ΙΕΡΕΑ

Ο ιερέας παπαΓιάννης Λευκαδίτης, ενώ βρισκόταν κοντά στο δέντρο της Παναγίας, στα δεξιά του δρόμου, προς την Κατράχη, έχασε την ισορροπία του και έπεσε στο έδαφος, κατακύλισε μάλιστα μέχρι την αστρέχα του Πλατανιά, με συνέπεια να υποστεί επιφανειακά τραύματα. Μεταφέρθηκε στο νοσοκομείο της Άμφισσας όπου του δόθηκαν οι πρώτες βοήθειες. Το άτυχο αυτό γεγονός μας έδωσε την ευκαιρία να διαπι-

στώσουμε πόσο αγαπητός είναι ο ιερέας μας, γιατί όλοι οι χωριανοί καλούσαν συνεχώς στα τηλέφωνα του Συνδέσμου μας και του σπιτιού του, και ρωτούσαν για την πορεία της υγείας του. Τους ευχαριστεί όλους θερμά και όλοι μας εκφράζουμε τις ειλικρινείς ευχές μας να είναι σιδερένιος και να τον έχει ο Θεός πάντα καλά. Το ατύχημα αυτό δεν του επέτρεψε να ασκήσει τα καθήκοντά του από την εορτή του Αγίου Δημητρίου μέχρι και την εορτή των Εισοδίων της Θεοτόκου (21 Νοεμβρίου).

Νοέμβριος

Ο Νοέμβριος είναι ο ενδέκατος μήνας του χρόνου και το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό του είναι ότι αποτελεί το κεντρικό χρονικό διάστημα που συντελείται η σπορά των βασικών για την διατροφή μας αγαθών: των δημητριακών.

Η ΣΠΟΡΑ. Ο μήνας αυτός μας θυμίζει τα μεγαλόσωμα μυρικαστικά κατοικίδια ζώα που τρέφαμε μόνο για συγκεκριμένες γεωργικές εργασίες (όργωμα χωραφιών) και που η συντήρησή τους ήταν πολύ κουραστική και δαπανηρή για τις οικογένειες του χωριού. Φρόντιζαν να τα συντηρούν όλο το χρόνο στο σπίτι τους και τα χρησιμοποιούσαν μόνο κατά την περίοδο του οργώματος. Ειδικός βοσκός (βουκόλος), οδηγούσε τα βόδια για βοσκή και το καλοκαίρι τα ανέβαζαν στα βουνά πιο κατάλληλο λιβάδι ήταν η Σκασμάδα. Βέβαια η εκτροφή και συντήρηση των βοδιών σήμερα, χαρακτηρίζεται αντιοικονομική σε σχέση μάλιστα με το μικρό κλήρο χωραφιών που κατείχαν και καλλιεργούσαν τότε οι χωριανοί μας. Αλλά είχαν και σημαντικά έσοδα από την πώληση των ζώων αυτών. Ωστόσο ήταν πολύ κουραστικά για την οικογένεια, και κυρίως το καλοκαίρι όταν τα πείραζε το έντομο κούκνας (μύγα), που από το φόβο τους να μην τους μπει στη μύτη έτρεχαν χωρίς να υπολογίζουν τίποτα (κουκούνιαζε το βόδι).

ΤΟ ΕΟΡΤΟΛΟΓΙΟ. Από το εορτολόγιο του Νοεμβρίου, ξεχωριστή θέση παίρνουν οι Άγιοι Ανάργυροι, η μεγάλη γιορτή των Ταξιαρχών (Μιχαήλ και Γαβριήλ), ο Άγιος Φίλιππος, η Αγία Αικατερίνη. Σπουδαίος όμως σταθμός είναι η γιορτή των εισοδίων της Θεοτόκου, στις 21 Νοεμβρίου (αρχή ή μέσο κατά τόπους της σχετικής εργασίας του οργώματος). Ήταν η μέρα που τρώγαμε τα μπουλια (ανάμικτα δημητριακά, φασόλια, καλαμπόκι, σιτάρι).

ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΧΙΟΝΙ. Για φέτος η πιο σημαντική μέρα του χωριού μας ήταν η 3 Νοεμβρίου, γιατί είδαμε την πρώτη βροχή που συνοδεύτηκε με χιόνι 30 - 40 εκατοστά. Το χωριό και όλη η πλαγιά του Ξεροβουνίου έγιναν κάτασπρα και 30 αυτοκίνητα καθώς και πολλοί χωριανοί και ορειβάτες έμειναν αποκλεισμένοι μέχρι που τα εκχιονιστικά μηχανήματα του Δήμου Καλλιέων άνοιξαν τους δρόμους του χωριού.

Όσοι τυχεροί επισκέφτηκαν το χωριό την επομένη της βροχής και του χιονιού, απόλαυσαν τα αρώματα του πρωϊνού απόβροχου. Ο ουρανός είχε φωτίσει και νόμιζες ότι ήταν άνοιξη. Αναρωτιώταν κανείς που βαστά φυλαγμένη τόση ομορφιά η Καλοσκοπή με πλυμένο το χώμα και τα δέντρα της...

Δεκέμβριος

Ο τελευταίος μήνας του 2001. Είναι ο μήνας που ετοιμαζόμαστε να γιορτάσουμε τις μεγάλες μέρες των Χριστουγέννων.

Η πρώτη ομάδα των εορτών το τριήμερο 4-6 Δεκεμβρίου γιορτάζουν οι Άγιοι Βαρβάρα 4, Άγιος Σάββας 5 και Αη-Νικόλας 6.

Η ΑΓΙΑ ΒΑΡΒΑΡΑ ΚΑΙ ΤΟ ΘΑΥΜΑΤΗΣ

Θα σταθούμε και φέτος στην Αγία Βαρβάρα για να θυμίσουμε και πάλι την ιδιαίτερη σημασία της για το χωριό μας και την σύνδεσή της με την αποφυλάκιση την ημέρα που τιμάται η μνήμη της των 180 ανδρών του χωριού μας, που στις 28 Σεπτεμβρίου 1942 στις εκκαθαριστικές επιχειρήσεις για αντιπερισπασμό της μάχης του Ρικά έφτασαν οι Ιταλοί στο χωριό μας, το κύκλωσαν και κάλεσαν όλους τους κατοίκους να συγκεντρωθούν στην πλατεία. Ξεχώρισαν τους άνδρες ηλικίας 15-55 ετών, έστειλαν στα σπίτια τους τις γυναίκες, σκηνοθέτησαν, με όλμους που έριξαν στους πρόποδες της Λειριτσας, μια μάχη για να δικαιολογήσουν τη σύλληψη των 180 που τους μετέφεραν αρχικά στη Λειβαδιά στις αποθήκες Μουρίκη και στη συνέχεια σε στρατόπεδο στη Θήβα. Εκεί έμειναν πεινασμένοι και άρρωστοι μέχρι τις 4 Δεκεμβρίου την ημέρα της εορτής της Αγίας Βαρβάρας.

ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΗΣ ΒΑΡΥΧΕΙΜΩΝΙΑΣ

Σοβαρά προβλήματα προκάλεσε το κύμα της κακοκαιρίας που κορυφώθηκε το χρονικό διάστημα 10 έως 30 του Δεκέμβρη. Παρά την ελλιπή υποδομή για την αντιμετώπιση ε-

κτάκτων συνθηκών, η Δημαρχία μας ανταποκρίθηκε στη διάνοιξη των δρόμων. Παράλληλα το Δ. Σ. προκειμένου να διευκολύνει την επικοινωνία των κατοίκων του χωριού ανέθεσε στον Αρ. Κυριαζή την διάνοιξη

των εσωτερικών δρόμων του χωριού. Από χιόνια βέβαια και παγωνιές δεν είμαστε άμαθοι. Τα τελευταία όμως χρόνια το κλίμα μας είχε συνηθίσει σε ζεστές φθινοπωρινές ημέρες οι οποίες διατηρούνταν μέχρι τις εορτές των Χριστουγέννων και χειμωνιάτικοι ήταν οι μήνες Ιανουάριος - Μάρτιος.

Η βαρυχειμωνιά καθυστέρησε το έργο του ελαιοχρωματισμού του

ιερού ναού του Αγίου Γεωργίου με συνέπεια η εκκλησία να μην είναι έτοιμη και ο ιερέας αναγκάστηκε να λειτουργήσει τις άγιες μέρες των Χριστουγέννων στην Εκκλησία της Ρούγας, την Παναγία.

Δημοσιεύουμε φωτογραφία που είχε τραβηχτεί πριν από σαράντα χρόνια, τότε δηλαδή, που περιμέναμε τον χειμώνα στους μήνες Νοέμβρη και Δεκέμβρη. Φαινόμενο που παρατηρήθηκε και φέτος. Τη φωτο μας έστειλε ο Κώστας Ν. Αυγερινός (Ζώγος) Λειβαδιά.

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΚΑΛΟΣΚΟΠΙΤΩΝ ΠΑΡΝΑΣΣΙΔΑΣ
«Η ΑΓΙΑ ΤΡΙΑΣ»
ΠΕΙΡΑΙΩΣ 4 - ΑΘΗΝΑ ΤΚ 104 31
ΤΗΛ/ΦΑΞ : 5238158

ΑΡ. ΠΡΩΤ. 432 / 30.11.

Προς τον
κ. Δήμαρχο Γραβιάς

ΘΕΜΑ : ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΣ Δ.Δ. ΚΑΛΟΣΚΟΠΗΣ ΜΕ ΤΗΝ ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΧΙΟΝΙΟΥ

Σκοπός της επιστολής μας αυτής, είναι να σας επισημάνουμε τη σοβαρότητα του θέματος που προέκυψε με την πτώση του πρώτου χιονιού στην περιοχή του διαμερίσματος Καλοσκοπής στις 2-3/11/2001 και είχε ως συνέπεια τον αποκλεισμό των κατοίκων, επισκεπτών καθώς και 17 ορειβατών.

Σε αίτημα να σταλεί εκχιονιστικό μηχανήμα για διάνοιξη του δρόμου επικοινωνίας του χωριού, δηλώθηκε αδυναμία παρέμβασης λόγω έλλειψης οδηγού-χειριστού του μηχανήματος με συνέπεια να υποβληθεί παράκληση στο Δήμο Καλλιέων, το μηχανήμα του οποίου και έκανε τη διάνοιξη του τμήματος του δρόμου που οδηγεί προς τη Λαμία.

Δεδομένου ότι βρισκόμαστε στην αρχή του χειμώνα και στο χωριό θα «ξεχειμωνιάσουν» περισσότερα από 60 άτομα θα πρέπει να ληφθεί μέριμνα ώστε για το χρονικό διάστημα Δεκεμβρίου - Μαΐου να βρίσκεται μονίμως σε εγρήγορση εκχιονιστικό μηχανήμα, όπως συμβαίνει άλλωστε και στο μικρότερο από το δικό μας Δήμο Καλλιέων, καθώς και να υπάρχει απόθεμα αλατιού για την αντιμετώπιση παγωνιάς.

Με την ευκαιρία σας θυμίζουμε παλιό μας αίτημα και παρακαλούμε να μεριμνήσετε να γίνει κίτρινη διαγράμμιση της ασφάλτου του παρακαμπτήριου δρόμου προς το εσωτερικό του χωριού, μήκους περίπου 10 χλμ.

Με τιμή
Αθήνα 25/11/2001

Ο ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ
ΑΘΑΝ. ΜΑΛΕΒΕΤΣΗΣ
Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΔΑΜΙΑΝΟΣ ΧΑΛΔΑΣ
Το Διοικητικό Συμβούλιο
«Η ΑΓΙΑ ΤΡΙΑΣ»
ΙΔΡΥΘΗΚΕ ΤΟ 1921
ΜΕ ΕΛΑΤΗ ΤΗΝ ΑΘΗΝΑ
«Η ΑΓΙΑ ΤΡΙΑΣ»

ΤΑ ΜΕΛΗ
ΝΙΚΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΥ
ΒΟΥΛΑ ΓΡΗΓΟΡΟΠΟΥΛΟΥ
ΛΕΩΝ. ΚΟΥΦΟΣ
ΑΝΘΗ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ
ΚΩΝ. ΤΟΥΜΠΑΣ

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ

1. Περιφερειάρχης Στερεάς Ελλάδας - Λαμία
2. Περιφερειάρχης Ν. Φωκίδας - Αμφισσα
3. Νομάρχης Φωκίδας - Αμφισσα
4. Δ. Διαμέρισμα Καλοσκοπής - Γραβιάς
5. Γραφείο υπ'όρου Δημ. Θάνου

ΤΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ

Λαϊκός πολιτισμός της Ρούμελης

του Δημ. Σταμέλου

(απόσπασμα από το βιβλίο *Λαογραφική Πινακοθήκη*)

Πως να ξεχάσεις τα Χριστούγεννα του παλιού καιρού με το ετοιμάσμα των γουρουνιών, με τα μπομπάρια και τα λουκάνικα, με το χοιρινό στο σουφλιμά πασπαλισμένο με μπόλικη ρίγανη να στάζει το λίπος στη θράκα και να μοσχοβολάει ολόκληρο το σπίτι. Πως να ξεχάσεις τη γαλατόπιτα, τη φωτιά να καίει στο παραγώνι κι όξω να λυσομανάει ο βοριάς. Να πηγαίνουμε στην εκκλησία, να γίνονται οι επισκέψεις στα σπίτια που γιόρταζαν, χωριστά οι άντρες, χωριστά οι γυναίκες. Να καθόμαστε παραδίπλα στο παραγώνι. Να μπαίνει στη φωτιά το μπρίκι με το τσίπουρο. Νάρχεται η γυάλα με το γλυκό, μοσχοκύδωνο, κεράσι, σταφύλι, και να παίρνουμε όλοι από το ίδιο γυαλικό, δείγμα και τούτο της αδελφότητας μας. Να λένε σύντομες ιστορίες οι παλιοί, να πειράζουν τους νιότερους και το γέλιο, γέλιο πηγαίο από την καρδιά κι όχι από τυπικότητα και ανάγκη, να γιομίζει το σπίτι. Και να συνεχίζονται οι επισκέψεις, άλλες το πρωί, άλλες το απομεσήμερο και το βράδυ. Συχνά σε σπίτι που γιορτάζει να παίρνουμε και το τραγούδι, νάρχονται δυό τρείς που ξέρουν από όργανο, βιολί το περισσότερο και να παίζουν. Αλλού να βάζουν το γραμμόφωνο - θυμάμαι προπολεμικά όποιος είχε γραμμόφωνο τον λογαριάζαμε με λεφτά - και ν'αρχίζει ο χορός, λεβέντικος, με τις πλάκες του Καρακώστα. Και να κρατάει ο χορός ως αργά τα μεσάνυχτα.

Στον αγροτικό χώρο

του Δημ. Λουκάτου

Οι αγρότισσες γυναίκες, με την παλιά τους έντονη θρησκευτικότητα, επρόσεχαν την ανθρώπινη πλευρά της γέννησης του Χριστού, σκέφτονταν την εγκυμονούσα Μητέρα του και της έφαλλαν αποβραδής λυτρωτικά τραγούδια, όπως το "Η κυρά Θεοτόκο εκοιλοπόνει και παρακάλιε : Βοηθήστε με αυτήν την ώρα την αγιασμένη". Και της εζύμωναν "σπάργανα του Χριστού" από το αλεύρι τους, για να τη βοηθήσουν. Και το λιτό τραπέζι τους της βραδιάς τ'ονόμαζαν "Παναγιάς Τραπέζι". Οι άντρες αγρότες, παράλληλα έκαναν (παγανιστικά) σπονδή στη φωτιά της αποβραδινής εστίας ("γωνιάς") του σπιτιού, με λάδι και κρασί, πλάι στη "Χριστοκουλούρα", ψάλλοντας όμως, με κάποια γνώση και το "Η γέννηση σου".

Τα σπιτικά Χριστόψωμα (ή "Χριστοκουλούρες") ζυμώνονταν με ανάγλυφες αγροτικές παραστάσεις (αλέτρι, πρόβατα, κλπ) κι είχαν κι αυτά τις μαντικές δοκιμασίες τους, όχι με νόμισμα (όπως τις αστικές βασιλόπιτες) αλλά με καρύδι, ή κουκί, που η καλή Τύχη τα αξιοποιούσε στο μοίρασμα. Μοιράζοντας τα κομμάτια ο Πα-

τέρας, πρωτοέκοβε ένα "του Χριστού" αλλά κι ένα του φτωχού, αφού το ζητούσε η γιορτή, κι αφού ο κάθε φτωχός αγρότης σκεφτόταν πως υπάρχουν και φτωχότεροι από αυτόν.

"Οι Καλικάντσιαροι"

Από τις "Παραδόσεις" του Νικ. Πολίτη

Τα δωδεκάμερα, από του Χριστού ως των Φώτων, βγαίνουν οι καλικάντσιαροι. Αυτοί είναι σαν άνθρωποι, μόνο πως είναι πολύ αδύνατοι, πετσί και κόκαλο, γι'αυτό όταν θέλουν να ειπουν για κανέναν πως είναι πολύ αχαμνός, τον λέν καλικάντσιαρο. Οι καλικάντσιαροι φορούν μια χοντρή καπότα, και γυρίζουν τη νύχτα τους δρόμους και φοβίζουν τους ανθρώπους. Άμα ψαλεί ο Μικρός Αγιασμός την παραμονή των Φώτων, αφανίζονται και λέν τότε αναμεταξύ τους :

Φεύγετε να φεύγομε
γιατ' ήρθε ο διαβολόπαπας
με την αγιαστούρα του
και με τη βρεχτούρα του

ΧΡΗΣΤΟΥ ΜΑΛΕΒΙΤΣΗ

«Το Δημοτικό Τραγούδι ως περιεχόμενο της συνειδήσεως του Νέου Ελληνισμού»

Έκδοση «Ευθύνη - Αναλόγιο β'» (Αθήνα 1999, σελ. 127)

Παρουσίαση: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΑΛΑΤΣΑΣ

Πολλοί επεχείρησαν τη δοκιμαστική έως φιλοσοφική θεώρηση του Δημοτικού Τραγουδιού, αλλά οι προσεγγίσεις τους κρινόμενες, από λίγο σε πολύ παρέμειναν στις παρυφές του ή καλύπτεται στα εξωτερικά του γνωρίσματα. Άλλοι πάλι χρησιμοποίησαν τον συγκριτικό στοχασμό, για ν' αποδώσουν το μεγαλείο που το διέπει και τέλος άλλοι επέμειναν στο ξεχώρισμα της ουσίας του, απομονώνοντας ιδιαίτερα τον εθνικό πανελλήνιο δυναμισμό του, όπως ας πούμε ο Γιάννης Αποστολάκης. Μάλιστα εκείνος έφτασε κριτικά από το κλέφτικο τραγούδι στη διαμόρφωση του νεοελληνικού μας χαρακτήρα. Ο Φώτος Πολίτης, καίριος πάντα συνεπής, το προσήγγισε χωρίς να το έχει ζήσει, διαισθητικά και κάπως εργαστηριακά. Πιο πέρα οι συλλέκτες, όσοι είχαν τη δυνατότητα να προλογίσουν στις συλλογές τους, παρέμειναν συνεπείς μόνο στα μεθοδολογικά γνωρίσματά του. Εγινε και μια προσπάθεια ερμηνείας του με τη μέθοδο της Σημειωτικής από τον καθηγητή Γ. Σηφάκη, αξιολογή και μοναδική. Απ' την άλλη μεριά η διδασκαλική προσέγγιση, όπως των καθηγητών Γ. Ζώρα, Π. Μαστροδημήτρη, Ε. Καψωμένου κ.λ.π. και οι προσπάθειες της επισημονικής τους έρευνας δεν μπόρεσε να υπερβεί στις μελέτες τους που επακολούθησαν τον εμπειρικό και πολλές φορές εργαστηριακό χαρακτήρα. Τελευταία ο αληθινά μεγάλος στοχαστής ο αναγνωρισμένος απ' όλους, που τόσο πρόωρα μας άφησε, ο Χρήστος Μαλεβίτσης, μας έδωσε με πέντε διαλέξεις του, που εκδόθηκαν μεταθανάτια από την «Ευθύνη» σε βιβλίο, μια άλλου τύπου, πλέον λογισμική προσέγγιση του Δημοτικού

Τραγουδιού, βγαλμένη όχι μέσα από τη γνώση ή από την έρευνα, αλλά από τα ίδια τα βιώματά του, απaráλλακτα όπως το έζησε το Δημοτικό Τραγούδι και εκείνο του ανταπέδωσε την νεοελληνική του αυτοουσία και την ανάταση του ίδιου του ψυχισμού, δηλαδή ως αποτέλεσμα προϋπάρχουσας πνευματικής αφής. Αν και δεν θα το ήθελε φαντάζομαι ο ίδιος, αλλά για το ακροατήριό του ήταν αναγκαίο, ξεκίνησε τις ομιλίες του με διαπιστώσεις, απόλυτα διαπιστωτικές. Αποκεί και πέρα, αρχίζει να επισημαίνει ένα προς ένα όλα τα απορρέοντα ποιητικά ρεύματα του Δημοτικού Τραγουδιού, ελέγχοντάς το ως φαινόμενο, σαν απαραίτητο στην έκφραση αυτού του Λαού, αλλά και περισσότερο ως στοιχείο ζωής με τις υμνούμενες μέσα στους στίχους του θετικές και αρνητικές εκφάνσεις της ζωής, όπως η αγάπη, ο ηρωϊσμός, το απόκοσμο όνειρο, το χτίσιμο ενός ηθικού κόσμου ή από την άλλη το έρεβος, ο θάνατος, το πέρασμα από την ευτυχία στην δυστυχία. Υπογραμμίζει το ανάβλυσμα από τα αδυτά του είναι του λαού μας, μέχρις ότου ουσιαστικοποιείται συγκεκριμένα, όταν γίνεται τέχνη, αρέσει, συγκινεί και διαδίδεται. Δεν έκανε αποδόσεις με τις εκφράσεις του στο κοινό που μιλούσε, αλλά αναμεταδόσεις του παλμού που τον συνέχιζε. Απλώς και απέρριπτος, χωρίς ποτέ να παρεμβαίνει η στοχαστική πλευρά, οδηγούσε την αναγωγή του ακροατή στο πιο υψηλό ποιητικό νόημα, με όλα εκείνα τα νεοελληνικά του γνωρίσματα. Τούτο ακριβώς ήταν απότοκο της παιδικής του ζωής και των παιδικών του καταβολών στην ιδιαιτέρα του πατρίδα, την Κουκουβίστα, όπου απόφιο και αμόλετο την εποχή εκείνη κυριαρχούσε το Δη-

μοτικό Τραγούδι, με το οποίο συνοδευτικά μεγάλωσε και που δεν τον άφησε, αλλά τον συνόδεψε παραπληρωματικά σ' όλο του το βίο. Μιλώντας ο Χρήστος Μαλεβίτσης για το Δημοτικό Τραγούδι, στόχο είχε, όχι μόνο ν' ανταπεξέλθει στο ακροατήριό του διατεθειμένος απλά να τον πείσει, αλλά κυρίως να το μυήσει και προ πάντων να το οδηγήσει σ' εκείνα τα θεμελιακά τα άπλετα τα αποθεωτικά νοήματα της μοναδικής ποιητικής του τέχνης και στις συγκινήσεις του. Ασφαλώς καλύτερο μνημόσυνο για την εν γένει φιλοσοφική προσφορά του, δε θα μπορούσε να γίνει άλλη από τη μεταθανάτια αυτή έκδοση των ομιλιών του για το Δημοτικό Τραγούδι. Αλλά για να είμεθα συνεπείς και εμείς στις εκτιμήσεις μας και τους χαρακτηρισμούς μας, θα πρέπει ιδιαίτερα να το τονίσουμε, ότι οι ομιλίες αυτές του Χρήστου Μαλεβίτση δεν αποτελούν μια στοχαστική προσφορά με την πρωτότυπη θεώρησή τους, αλλά αληθινή εθνική προσφορά.

Κουστουμαρισμένοι, με τις γραβάτες τους και χωρίς την παρουσία γυναικών, στις 26 Ιουλίου 1950, επισκέπτες του πανηγυριού της Αγίας Παρασκευής. Τη φωτογραφία μας έστειλε η Τασία Τσόχλα - Γαρδική (Οίτη). Την ευχαριστούμε.

ΕΥΧΕΤΗΡΙΕΣ ΚΑΡΤΕΣ

Οι φίλοι μας δείχνουν να μας αγαπούν και να μας εκτιμούν. Γιαυτό το γραφείο μας γέμισε από κάρτες και ημερολόγια. Καλοτυπωμένα και καλογραμμένα με ευχές για δημιουργικό και ευτυχισμένο 2002. Και πρώτα ο υφυπουργός μας κ. Δημ. Θάνος, ο π. υπουργός Ν. Γκελεστάθης, ο πολιτευτής Κ. Κουτσομίχος, ο νομάρχης κ. Απ. Καραχάλιος, πολλοί Δήμαρχοι, πρόεδροι συναδελφικών Σωματείων, πολλά μέλη και φίλοι μας. Με τη σειρά μας τους ευχόμαστε κι εμείς Χρόνια Πολλά.

Μια ηλιόλουστη απριλιάτικη μέρα φτάσαμε νωρίς νωρίς το πρωί με τον αδελφό μου το Βασίλη και τις γυναίκες μας, στην Κουκουβίστα. Στόχος μας ήταν, δίκην προσκυνήματος, να πάμε κάτω χαμηλά, ως το Μύλο μας, όπου ακαταλάγιαστες μνήμες από τα βιώματα των παιδιών μας χρόνων μας τραβούσαν και μας τραβούν σαν δυνατοί μαγνήτες.

Το παλιό στρατί από τα Τσιρωνιέικα, τα Καλοθανασίικα και κάτω ως το πέτρινο γιοφύρι στο ποτάμι, αδιάβατο πια. Κι όμως αυτό το στρατί κάποτε ήταν οδικός άξονας, ένας από τους δυο τρεις που ένωνε το χωριό μας με την Κάνιανη, το Σκλήθρο, τα Καστέλλια... Το πατούσαν γενιές στρατοκόπων. Με μεγάλη δυσκολία, αλλού πατώντας μέσ' στους βούρκους κι αλλού μεριάζοντας στο πλάι τα βάτα, τα κλαριά, τις τσουκνίδες κι όλες τις παλαμονίδες και τις τριχοιές, φτάσαμε πριν το μεσημέρι στα μέρη του Μύλου. Το τοπίο, άγριο και παρθένο. Ξεχασμένο απ' όλους. Εγκαταλειμένο. Αγνώριστο. Πού είναι εκείνος ο παράδεισος που ανεξίτηλα έχει μείνει στη μνήμη μας; Πού είναι οι κερασιές και οι μηλιές του μπαρμπ' Αγγελή του Σίμου, στα δέκα διαδοχικά δέματα της πλαγιάς; Ξερά κουφάρια όρθια έχουν μείνει... Κι είναι μια σκέτη θλίψη!

Πού είναι το δικό μας χωράφι με τις κερασιές και τις βυσσινιές; Σύρθηκε ως το ποτάμι. Βάδισε. Και γιόμισε αγριομηλίτσες. Πού είναι οι καργιές του Κρίκα; Πάνε κι αυτές, όλες. Ξεράθηκαν. Και το χωράφι του έγινε βαρκός. Κρίμα! Οι σουσουράδες τόσες πολλές θυμάμαι, στο ρέμα - χάθηκαν. Ίσως επειδή έλλειψε κι απ' αυτές οι ανθρώπινη παρουσία. Ωστόσο, κάπου μες στις φυλλωσιές, λαλούσανε τ' αηδονάκια κι ένας κούκος έλεγε...

Κάτσαμε με τον αδελφό μου στην άκρη στο ποτάμι, στη θέση που υ-

το δίφραγκο

πολογίζαμε ότι βρισκόταν το πατρογονικό μας σπίτι κι αναπολούσαμε τα περασμένα. Εξήντα χρόνια πίσω! «Θυμάσαι τούτο Βασίλη;», «Θυμάσαι τ' άλλο Νίκο;», «Νά, εδώ ήταν οι τρεις κυδωνιές...», «Κοίτα δω, ρε σύ! Βλέπεις; Δεν το πιστεύω! Να και το γαλάζιο λουλουδι μας, ο «ουρανός», φυτρώνει ακόμα».

Οι γυναίκες μας άκουγαν κατανυκτικά τις αφηγήσεις μας.

Πήγαμε δύσκολα και ως το Τομπρούκι, ας ήταν μόνο λίγα μέτρα παρακάτω. Σκαρφαλώσαμε και στις δυο κοτρώνες πούναι στη μέση του δρόμου. Όπως ακριβώς κάναμε τότε πούμασαν παιδιά.... Χαρήκαμε, όσο νάναι, την πάλλευκη ομορφιά της χιονισμένης Λειρίτσας, καθώς στραφτοκοπούσε στο μεσημεριάτικο ήλιο.

Ύστερα γυρίσαμε πίσω. Ο περίπατος των αναμνήσεων είχε τελειώσει.

Φτάνοντας στο πέτρινο εικονοστάσι τ' Αη Γιώργη, πάνω απ' το Μύλο μας, εκεί που ο δρόμος διχαλιάζει για το Πάνω και το Κάτω Βουρλάμι, με περίμενε μια απογοήτευση. Είδα το εικονοστάσι τελείως ερείπιο να ψευτοστέκεται στην ετοιμόρροπη βάση του. Κάποιος χριστιανός, ας είναι καλά ο άνθρωπος, φρόντισε και τοποθέτησε την ιερή εικόνα του Αγίου σ' ένα μεταλλικό εικονοστάσι, παραδίπλα, στο παλιό χωράφι μας.

Ξάφνου ανάσुरα από τα βάθη της μνήμης μου το παρακάτω περιστατικό.

Ήμουν πολύ μικρούλης. Σα να λέμε στα πέντε, για έξη χρόνια μου. Μια μέρα που έπαιζα σιμά στο εικονοστάσι, ανηφόριζε από το Τομπρούκι κάποιος διαβατάρης. Τον είδα να φτάνει λαχανιασμένος και να κοντοστέκεται μπροστά στο εικονοστάσι, σταυροκοπούμενος. Μετά έβαλε το χέρι του στην τσέπη του

Νίκος Ι. Δανιήλ

πανταλονιού του, το ξανάβγαλε και τόχωσε μέσα στο εικονοστάσι. Αφού σταυροκοπήθηκε ξανά, προχώρησε να φύγει. Δεν παράλειψε να καλημερίσει κι εμένα, χαμογελώντας. Ύστερα χάθηκε πέρα κατά το γιοφύρι. Περίμενα να τον ιδώ να ξεβγαίνει απέναντι στ' Αποστόλη τη στροφή. Μόλις έγινε και τούτο, με κυρίεψε μια μεγάλη περιέργεια. Γιατί άραγε να έχωσε το χέρι του εκείνος ο ξένος στο εικονοστάσι; Πήγα τρέχοντας ίσαμ' εκεί και ανασηκώθηκα στις μύτες των ξυπόλητων ποδαριών μου για να φτάσω να βλέπω μέσα. Αντίκρισα τον Τροπαιοφόρο Αη Γιώργη μέσα στην εικόνα του, καβάλα στ' άλογο, να με κοιτάει -έτσι μου φάνηκε- και με το κοντάρι του καρφωμένο στον κακό το Δράκοντα. Το καντηλάκι, αναμμένο, σιγόκαιγε πλάι. Κι εκεί, ανάμεσα στην εικόνα και στο καντήλι, ήταν αφημένα δυο φράγκα. Χωρίς να το πολυσκεφτώ, διέπραξα την ιεροσυλία... Άπλωσα το ξερόχερό μου και τα πήρα! Κοίταξα συνομωτικά γύρω μου αν με πήρε κανείς χαμπάρι και τάχως γρήγορα στη δεξιά μου τσέπη. Η ξερβή μου τσέπη ήταν τρύπια, καθώς και το παντελόνι μου από πίσω. Τώρα, μη με ρωτήσει κανένας από σας γιατί τόκαμα αυτό. Ξέρω κι εγώ; Έτσι μούρθε. Πιθανόν να νόμιζα πως το εικονοστάσι, ακόμα κι ο Άγιος, μια κι ήταν πάνω απ' το σπίτι μας, ανήκανε σε μας.

Κατέβηκα στο σπίτι, έχοντας συνείδηση το χέρι στην τσέπη, μη μπας και χάσω τα λεφτά. Ήρθε κι ο πατέρας απ' τα μαγαζιά. Την ώρα που τρώγαμε λίγη μπομπότα με αλάδια-γες τσουκνίδες, ο πατέρας ακούστηκε να λέει μια είδηση.

— Σήμερα έμαθα ότι τον τάδε -είπε ένα όνομα- τον πιάσανε κάτι σοπαναραίοι στα βουνά και τον γδάρανε.

— Τς! Τς! Τς! Έκανε η μάνα μου. Τι τς έφταιξε ου άνθρουπάκις;

— Ήταν κλέφτης, είπε ο πατέρας. Και τους κλέφτες που δεν έχουν ούτε ιερό ούτε όσιο, τους τιμωρεί αυστηρά ο Θεός.

Εγώ, έχοντας τη φωλιά μου λερωμένη, τα χρειάστηκα για τα καλά. Τα λόγια του πατέρα μ' επηρέασαν. Μάζεψα όσο θάρρος μ' απόμεινε και τόλμησα να ρωτήσω ξεψυχισμένα:

— Πατέρα, για πέ μου... Κόμπιασα.

— Ε, τι θες να μάθεις; Βγάλε όμως πρώτα το χέρι απ' την τσέπη σου.

— Δεν μπορώ....

— Γιατί δεν μπορείς;

Ξεροκατάπια.

— Κρυώνω. Τόχω για να ζεσταίνεται.

— Καλά τότε. Για λέγε, το λοιπόν.

— Να, ήθελα να ξέρω.... Μοναχά ο Θεός τιμωρεί τους κακούς ανθρώπους ή μήπως και οι Άγιοι...

— Ασφαλώς και οι Άγιοι, Νικολάκη.

— Όλοι;

— Αμ' τι νόμισες, οι μισοί;

— Δηλαδή, σαν να λέμε κι ο Αη Γιώργης;

— Κι αυτός. Για μισή μερίδα τον έχεις; Αλλά γιατί ρωτάς;

— Έτσι, στα κουτουρού....

Άρχισα να κάθομαι σ' αναμμένα κάρβουνα και να μη με χωράει ο τόπος. Μόλις αποφάγαμε, έτρεξα πανικόβλητος στο εικονοστάσι. Τα δυο

φραγκάκια μου καίγανε τα δάχτυλα. Τάβαλα ξανά στη θέση τους, με χαμηλωμένα μάτια. Φοβόμουνα και ντρεπόμουνα πολύ τον άγιο. Στο τέλος η περιέργειά μου κατάφερε να νικήσει το φόβο και κοίταξα κατά πρόσωπο την εικόνα του Αη

Γιώργη, για να διαπιστώσω το μέγεθος της οργής του. Αλλά... τι να σας πω βρε παιδιά... Ένα μυστήριο πράμα. Ίδιος, ολόιδιος μου φάνηκε! Δεν είχε αλλάξει καθόλου απ' το πρωί. Έκανα στα γρήγορα το σταυρό μου - σα να τράβαγα μια τσαγκλαρίδα στο στήθος μου- κι έφυγα απορημένος και βιαστικός, μήπως αλλάξει γνώμη ο Άγιος. Βλέπετε, δεν είχα ρωτήσει και τον πατέρα μου, αν και τότε αλλάζουν γνώμη οι ευλογημένοι...

Για το περιστατικό αυτό δεν έχω ποτέ λόγο σε κανένα. Τώρα το εξομολογούμαι σε σας, που ξέρω πως δεν θα με μαρτυρήσετε.

Πάντως, προσθέτω κλείνοντας, πως την άλλη ή την παράλλη μέρα, από καθαρή και μόνο περιέργεια, ξαναπήγα και κρυφοκοίταξα στο εικονοστάσι. Και, ω του θαύματος! Τι διαπίστωσα; Το δίφραγκο είχε κάνει φτερά! Στην αρχή υπέθεσα πως το έχρυψε ο ίδιος ο Άγιος μην του το ξαφρίσουνε πάλι. Αλλά κατόπιν ωρίμου σκέψεως που λένε, κατέληξα στο συμπέρασμα πως το είχε σιγουρέψει στην τσέπη του κάποιος άλλος περαστικός, που ασφαλώς σαν τρανύτερος φοβόταν και ντρεπόταν λιγότερο από μένα τον Άγιο...

ΑΙΩΝΟΒΙΑ ΚΑΡΥΔΙΑ

Μία από τις μεγαλύτερες καρυδιές που είχε φυτέψει ο μπαρμπα Κώστας Κόλλιας (Τσούλος) πριν από 100 χρόνια, φέτος δεν μας χάρισε τα καρύδια της όπως τα προηγούμενα χρόνια, αφού τότε που έπρεπε δεν έριξε λίγα κιλά νερό ο Πανάγαθος, για να ψωμώσει ο καρπός της. Δεν παύουμε όμως να την καμαρώνουμε.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

Παλιές φωτογραφίες που εμπλουτίζουν το αρχείο του Συνδέσμου μας μας έστειλαν:

Γεωργία Ευαγγ. Παπαδάκη,

Ασημίνια Ευμίου Σκουρτιά (Θεσ/νίκη),

Κώστας Ν. Αυγερινός (Λειβαδιά),

Γιάννης Ν. Τούμπας (Χιονισμένα Τοπία του χωριού),

Αναστασία Τσόχλα (Γαρδίχι),

Τους ευχαριστούμε θερμά.

...και μην ξεχνάτε!

— Την Κυριακή 27.1.2002, Γενική Συνέλευση και εκλογή Νέου Διοικητικού Συμβουλίου, στο ξενοδοχείο NOVOTEL, Μικαήλ Βόδα 4, Πλατεία Βάθης.

— Το Σάββατο 30.3.2002 ο μεγάλος χορός μας στο ίδιο ξενοδοχείο.

Γιώργος Καλτσάς: ένας τσοπάνης της Κουκουβίστας

Βασιλεία Γασιράνη - Κυρίτη φιλόλογος

Συνέχεια από το προηγούμενο τεύχος

Το 1948 γεννιέται το πρώτο του παιδί ο Κώστας, μεγαλώνοντας έτσι τις απαιτήσεις της οικογένειας του Γιώργου. Δυο χρόνια αργότερα, μετά το τέλος του Εμφυλίου, ο Γιώργος νοσταλγώντας την ήρεμη ζωή του χωριού και της φύσης επιστρέφει με την οικογένειά του και μένει πάλι στο σπίτι τους στο λόφο, πιο πάνω από την εκκλησία του Αη Γιώργη.

Μη έχοντας κάτι καλύτερο, αλλά περισσότερο έχοντας βαθύ το αίσθημα της ελευθέρης ζωής, στη φύση, κοντά στο Θεό, με σύντροφο τον Χαράλαμπο Ραφτόπουλο, φυλάνε τα 500 πρόβατα του Σιότρου. Το χειμώνα τα κατεβάζουν στο Μαρούσι και το καλοκαίρι στο Διάσελο. Λίγα χρόνια αργότερα, έρχεται στη ζωή και μια κόρη, η Πανωραία, η οποία μεγαλώνει την οικογένεια και συμπληρώνει την ευτυχία του ζευγαριού.

Η Σοφία αναλαμβάνει αγγόγυστα την ανατροφή των παιδιών. Στέκεται μάνα και πατέρα, στυλοβάτης της οικογένειάς της στις καλές και στις κακές ημέρες.... Έχει την ευθύνη του σπιτιού, σα νοικοκυρά, οργώνει τα χωράφια τους και όταν βολεύει ο καιρός, ανηφορίζει με τη συντροφιά της Πανωραίας στο μαντρί να δει τον άντρα της, να τον εφοδιάσει με τρόφιμα και ζεστό ζυμωτό ψωμί, να κάνει εμφανή τα σημάδια της γυναικείας παρουσίας.

Ο μικρός Κώστας μένει στο χωριό, τότε στις γυναίκες της γειτονιάς, τότε μονάχος του. Αλλά όταν είναι ανάγκη, όταν η Σοφία δεν μπορεί, τότε ο μικρός γίνεται μεγάλος και βοηθάει την οικογένεια. Με μόχθο και ιδρώτα ο Γιώργος μαζεύει κάποια χρήματα και το 1960 κατορθώνει να αγοράσει δικά του γίδια και πρόβατα. Κατεβαίνει στη Γραβιά και εμπορεύεται το κρέας, το τυρί και το γάλα. Ο χασάπης Κώστας Καραγιάννης είναι μόνιμος πελάτης του για πολλά χρόνια, ο οποίος μεσολαβεί και σε άλλους να παίρνουν τα προϊόντα του.

Η ζωή του τσοπάνη κτηνοτρόφου δεν είναι εύκολη. Όμως ο Γιώργος την αγαπάει... τη ζει, τη γεύεται με τα καλά και τα άσχημά της. Τα καλοκαίρια πρώτος απ' όλους, πριν το χάραμα της μέρας σηκώνεται να φροντίσει τα ζωντανά του. Πιστοί του σύντροφοι, βοηθοί και συνοδοιπόροι, ο Βλάχος και ο Αράνης, τα σκυλιά του που έχουν τη φροντίδα της φύλαξης των κοπαδιών από αρπακτικά ζώα του δάσους, αλλά και τους κλέφτες της περιοχής.

Αγαπάει τα πρόβατα και τα γίδια του, όλα μαζί και ξεχωριστά το καθένα με τη χάρη του. Για να ξεχωρίζει τα καλύτερα, μερακλής όπως είναι, τους κρεμάει κυπριά από τη Λαμία ή κουδούνια από τα Σάλωνα, να έχουν ταιριαστούς ήχους, να μη φαλτσάρουν την ομαδική αρμο-

νία κατά το βόσκημα, να πηγαίνουν μπροστά, να οδηγούν το κοπάδι. Μπορεί να τα ονοματίζει ανάλογα με το τρίχωμά τους και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους. Δεν είναι λίγες οι φορές που τον περιτριγυρίζουν, μπερδεύονται στα πόδια του, κάθονται σιμά του να ξαποστάσουν και αυτά, κοντά στα σκυλιά, να δοκιμάσουν από το χέρι του το ζυμωτό ψωμί της κυρά Σοφίας που έχει ο Γιώργος για καλατσίδι.

Προσέχει το κοπάδι και το καθοδηγεί, περνάει σάρες, ξεζαστανώνει τα γίδια που βρίσκονται στο γκρεμό, στομώνει στις κακοτοπιές και τα κατευθύνει σε μέρος που έχει καλό χόρτο.

Το μεσημεράκι μαζεύει κοντά του τα ζώα φωνάζοντάς τα με τα ονόματά τους, τα χαιδεύει, τους βγάζει τα τσιμπούρια και τα τριβόλια από τη γούνα τους, γιατρεύει τα τραυμάτά τους, τα σαλαγάει, τα κανακεύει με τρυφερότητα να ηρεμήσουν και καθισμένους στο στρουγκόλιθο τα αρμέγει ένα ένα με επιδεξιότητα και με πολύ προσοχή. Βάζει το γάλα στις μεγάλες καρδάρες και το βραδάκι σαν πέσει η νύχτα και έχει τελειώσει η φροντίδα τους, τότε το πήζει βράζοντας και ανακατώνοντας με το ξύλινο αναδευτήρι και κάνει το τυρί....

Ύστερα έρχεται η σειρά των σκυλιών. Κοντά στη στρούγκα, στις χρισμένες γούρνες, τα ονομαζόμενα λιτσάρια, ρίχνει το φαγητό τους άφθονο και φροντισμένο.

Κάποια περίοδο ο Γιώργος Καλτσάς, κάνει μια εταρία με τους συγχωριανούς του Κωνσταντίνο Βλάχο και Χαράλαμπο Κωστόπουρο. Ενώνουν τα κοπάδια και τη μοναξιά τους, μοιράζουν τις δουλειές και τις ευθύνες να ζήσουν συντροφικά και να βγάλουν περισσότερο κέρδος.

Όταν οι δυο βόσκουν κοπάδια, ο ένας μένει στη στρούγκα και φροντίζει για το φαγητό. Σαν έρθει το γίωμα σμίγουν εκεί στις νερομάνες για φαγητό και κουβέντα. Κι όταν τα γιδοπρόβατα σβήνουν τη δίψα τους στο αυλάκι, όταν καταπαύει ο σάλαγος και τα γαυγίσματα των τσομπανόσκυλων, τότε καθισμένοι στον ίσκιο του γέρου έλατου τρώνε το φαγητό που έχουν ετοιμάσει ή που το έχουν φέρι ο βοηθός από τα σπίτια τους στο χωριό και πίνουν από το κοινοτικό πηγαδάκι της Λούτσα, που έπιναν και οι πατεράδες και οι παππούδες τους. Όσο κι αν προσπάθησαν εκείνοι να το κάνουν κανάλι δεν το κατόρθωσαν. Το ξύλο μέσα στο πηγάδι παραμένει αδιάσειστη απόδειξη της προσπάθειάς τους και τόσα χρόνια στο νερό δεν έχει σαπίσει.

Τους ενδιαφέρει η πρόγνωση του καιρού για ολόκληρο το χρόνο, να κανονίσουν τις δουλειές τους, να προλάβουν τα δυσάρεστα για τα

ζωντανά, προσέχουν το αεράκι, την πορεία των σύννεφων όλες τις ώρες της ημέρας, τα αλιώνια του φεγγαριού και άλλα σημάδια στο μακρινό ορίζοντα καθορίζοντας στη μνήμη τους τον καιρό με το χάρισμα του οιωνοσκόπου.

Η πεντάφυλη κάπα είναι το απαραίτητο εξάρτημά τους. Την κρατούν στον ώμο τους χειμώνα καλοκαίρι για να αντιμετωπίσουν το κρύο. Οι κάπες είναι έργο των γυναικών της οικογένειας και η φροντίδα για τον κύρη τους.

Πάνω στα βουνά με τα πρόβατα μένει ως το 1980. Ύστερα ίσως από μοναξιά, ίσως από την ανάγκη της φαμελιάς του πουλάει τα πρόβατα. Χαρίζει την κάπα σε έναν Γαλαξιδιώτη φίλο του και πηγαίνει εργάτης στα μεταλλεία της Γκιώνας.

Σήμερα, 80 χρονών, είναι ακόμη καλοστεκούμενος και ζωντανός γέρος, μένει στην Κουκουβίστα, με την κυρά Σοφία και δεν σκοπεύει να το κουνήσει για πουθενά, όσο κι αν επιμένουν ο γιός του στη Ναύπακτο και η κόρη του στην Αθήνα. Χαίρεται τα παιδιά και τα εγγόνια όταν τον επισκέπτονται και παραμένει από τους ελάχιστους φύλακες φρουρούς του ερημωμένου πια χωριού να κοιτάζει ψηλά τη Λυρίτσα και να θυμάται τις ξαστερές νύχτες που ζούσε συντροφιά με τις νεράιδες και τα ξωτικά, που χόρευαν στα ποτάμια, κάτω από τη σκέπη του Θεού, αλλά και τις σκοτεινές εκείνες νύχτες που η ψυχή φοβότανε από την άγνοια και την αβεβαιότητα και πέτρωνε το χαμόγελο της νιότης και της παλικαριάς.

Να θυμάται τα γίδια με τα τσουκάνια και τα κυπριά λεύτερα πάνω στις κοτρόνες και στα βράχια του Διάσελου να ξύνονται με τα κέρατά τους στην γκλίτσα του δίνοντας με τον ήχο τους την παρουσία τους στη φύση και στο Θεό.

Να θυμάται εκείνα τα μοναδικά μηνύματα που έστελναν οι κορφές των ελάτων στο Θεό, να θυμάται το μονότονο ήχο του ρυακιού που έστελνε κάτω στο χωριό το μήνυμα της μοναξιάς και τις επιθυμίες εκείνης της ζωής που χάθηκε σχεδόν ολοκληρωτικά μέσα στη λήθη του παρελθόντος.

Σήμερα βλέπει με απογοήτευση πόσο άλλαξαν οι καιροί, άλλαξαν και οι άνθρωποι των βουνών... που μιλούσαν με τα στέρια και άκουγαν τις φωνές των ξωτικών... Ο κόσμος τους αφανίστηκε από τα βουνά, βουβάθηκε η φλογέρα, φράγκεισαν οι τσοπαναράιοι και η ζωή τους έμεινε ανάμνηση, νοσταλγία και συγκίνηση που και αυτή θα σβήσει σε λίγο.... και θα χαθεί για πάντα.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ ΠΑΡΝΑΣΣΙΔΑΣ

Δύο αξιόλογα Συνέδρια - Συμπόσια με θέματα σχετικά με τους αρχαιολογικούς χώρους της Στερεάς Ελλάδας και ειδικότερα της Παρνασσίδας έγιναν στις 25/8 (Δελφοί) και 14-17/9 (Λαμία). Από τα θέματα του πρώτου συνεδρίου που οργάνωσε η Ομοσπονδία μας δημοσιεύουμε **απόσπασμα** από την ανακοίνωση του φιλόλογου - Μαυρολιθαρίτη καθηγητή Ηλία Τζούφλα που αναφέρεται στα γειτονικά μας Πυρά του Ηρακλέους για την ιστορία των οποίων συχνά οι χωριανοί μας μας ζητούν πληροφορίες.

Εξίσου όμως ενδιαφέρουσες ήταν οι ανακοινώσεις των χωριανών μας επιστημόνων που έγιναν στο Κάστρο της Λαμίας 14-17 Σεπτεμβρίου, υπό την αιγίδα του Κέντρου Ρουμελιωτών, του καθηγητή Πανεπιστημίου Ταξιάρχη Γ. Κόλια με θέμα **“Η Στερεά Ελλάς κατά τους Βυζαντινούς χρόνους”**, καθώς και της επίσης χωριανής μας επιμελήτριας κλασικών αρχαιοτήτων Πατρών Ερωφίλης - Τρις Ταξ. Κόλια με θέμα **“αρχαιολογικές μαρτυρίες από την περιοχή της αρχαίας Δωρίδος”** συνοδεύτηκε μάλιστα και με προβολή διαφανειών αρχαιοτήτων της περιοχής μας. Η ανακοίνωση αυτή θα δημοσιευθεί στο επόμενο τεύχος.

ΘΕΜΑ: “τα αρχαιολογικά μνημεία του Δήμου Καλλιέων”

Εισηγητής: Ηλίας Τζούφλας, φιλόλογος

25 Αυγούστου 2001, Αίθουσα “ΔΙΟΝΥΣΟΣ” του “Ευρωπαϊκού Πολιτιστικού Κέντρου Δελφών”.

Εκπροσωπώ το Δήμο Καλλιέων, τον ορεινότερο ίσως Δήμο της Παρνασσίδας, που τα επτά χωριά του, Πανουργιάς (παλιά Ντρέμισσα), Στρώμη, Πυρά (παλιά Γκούρα), Μαυρολιθάρι, Καστριώτισσα, Αθανάσιος Διάκος (παλιά Άνω Μουσούνιτσα) και Κάτω Μουσούνιτσα, είναι σκορπισμένα μεσ’ στις πλαγιές και τις ρεματιές των ορεινών όγκων της Οίτης, της Γκιώνας και των Βαρδουσίων. Δυσπρόσιτη και άγονη η περιοχή μας γαλούχησε και εξέθεψε ανθρωπούς σκληρούς και περήφανους, αποτέλεσε λίκνο πολιτισμού, θέατρο πολεμικών επιχειρήσεων αλλά και ορμητήριο αγωνιστών σε δύσκολες στιγμές για την πατρίδα.

Η περιοχή αυτή κατοικήθηκε μέσα στους αιώνες από τα 5000 χρόνια π.Χ. μέχρι την υποδούλωση στους Τούρκους από πολλά Ελληνικά φύλα με διάφορες ονομασίες: Δρύοιες, Γραικούς, Έλληνες, Δωριείς, Οφιοινείς Αιτωλούς, Ρωμιούς, Βυζαντινούς, που άφησαν πάνω της τα σημάδια της παρουσίας τους. Ιδιαίτερα οι Δωριείς, φυλή άξεστη και πολεμική, χρωμάτισαν έντονα τον τόπο αυτό και άφησαν ανεξίτηλα τα ίχνη του πολιτισμού τους. Δημιούργησαν τη λεγόμενη Δωρική Τετράπολη, που την αποτελούσαν οι πόλεις: το Βοϊόν ή Βοϊόν, ο Ερινεός, η Πίνδος και το Κυτίνιον. Ανάμεσα στις φυλές αυτές υπήρχε ανταγωνισμός: η μια κατέστρεφε συνήθως τα δημιουργήματα της προηγούμενης.

γμήματα της προηγούμενης.

Πέρασαν επίσης από την περιοχή μας και κάποιοι επιδρομείς και βάρβαροι κατακτητές, όπως οι Γαλάτες, οι Ρωμαίοι και βέβαια οι Τούρκοι. Δεν άφησαν τίποτα όρθιο: ισοπέδωσαν πόλεις, αφάνισαν πληθυσμούς, κατέστρεψαν πολιτισμούς. Λόγω και των έντονων καιρικών φαινομένων στην ορεινή περιοχή μας και των συχνών εδαφολογικών μεταβολών που επακολούθησαν, ολόκληροι οικισμοί, ναοί και μνημεία καταπλακώθηκαν με τον καιρό και θάφτηκαν μέσα στο χώμα. Σώθηκαν όμως και μερικά μνημεία, άλλα ακέραια κι άλλα μισογρεμισμένα, για να μας θυμίζουν το λαμπρό παρελθόν μας.

Θα αναφερθώ πρώτα στα υπαρκτά, στα ορατά, αρχαιολογικά μνημεία και ευρήματα. Το σημαντικότερο, χωρίς αμφιβολία,

είναι ο ναός του Ηρακλέους, όπου κάηκε ο ένδοξος ημίθεος Ηρακλής. Σε απόσταση 3 χιλιομέτρων από το χωριό Πυρά, στη Νοτιοανατολική πλευρά του οροπεδίου της Οίτης

Καταβόθρα, στη θέση “Μάρμαρα”, βρίσκονται τα ερείπια του ναού αυτού και βωμού. Ο χώρος είναι γνωστός ως “Πυρά του Ηρακλέους”. Σύμφωνα με τη μυθολογία ο Ηρακλής παντρεύτηκε τη Δηϊάνειρα, κόρη του βασιλιά της Αιτωλίας Οινέα, αλλά για να την κερδίσει αναγκάστηκε να παλαίψει με το μνηστήρα της Αχελώο που είχε πάρει μορφή ταύρου. Ο Κένταυρος Νέσσος αποπειράθηκε να κλέψει τη Δηϊάνειρα. Ο Ηρακλής τον τόξευσε και με ένα βέλος τον σκότωσε. Πριν πεθάνει, θέλοντας να εκδικηθεί τον Ηρακλή, συμβούλεψε τη Δηϊάνειρα να πάρει λίγο από το αίμα του και να το φυλάξει. Αν ποτέ ο Ηρακλής πάψει να την αγαπά, τη συμβούλεψε να βάψει ένα χιτώνα του μέσα στο αίμα αυτό και να του τον δώσει να τον φορέσει. Ύστερα από με-

Εκδρομή στα Πυρά του Ηρακλέους, 1952, φωτο Γεωργίας Ε. Παπαδάκη. Στα περήφανα βουνά της Οίτης, δίπλα στο χωριό μας, οι χωριανοί μας επισκέπτονται συχνά τα Πυρά του Ηρακλέους και θαυμάζουν τα πέτρινα αγωνάρια που έχουν απομείνει.

ρικά χρόνια ο Ηρακλής αγάπησε τη θυγατέρα του Εύρυτου, Ιόλη. Η Δηϊάνειρα όμως, θέλοντας να ξανακερδίσει την αγάπη του, έβαψε ένα χιτώνα του στο αίμα του Νέσσου και τού τον έδωσε να τον φορέσει. Τότε το δηλητήριο της Λερναίας Ύδρας, με το οποίο ήταν ποτισμένο το αίμα του Κενταύρου από το βέλος του Ηρακλή, άρχισε να τον καίει. Θέλοντας να απαλλαγεί από τους αφόρητους πόνους ο ημίθεος, προσπάθησε να βγάλει από πάνω του το ολέθριο ρούχο αλλά μαζί ξεσκίζονταν και οι σάρκες του. Τότε, μη μπορώντας πια να αντέξει το μαρτύριο, παρακάλεσε τους φίλους του να ανάψουν μια μεγάλη φωτιά, πυρά, και πήδηξε μέσα στις φλόγες, αυτοπυρπολήθηκε. Έτσι απαλλάχτηκε από τη γήινη σάρκα του και ανέβηκε στον Όλυμπο.

Η πρώτη προσπάθεια ανασκαφής του χώρου αυτού έγινε τον Αύγουστο του 1919 από τον τότε έφορο αρχαιοτήτων Νικόλαο Ι. Παπαδάκη, που διατύπωσε τις παρατηρήσεις και τα συμπεράσματά του για την ανασκαφή σε δύο εκθέσεις του που υπέβαλε στην προϋσταμένη αρχή και σε περίληψή τους που δημοσιεύτηκε στο Αρχαιολογικό Δελτίο του έτους 1919. Σύμφωνα λοιπόν με τις περιγραφές του εν λόγω αρχαιολόγου διακρίνονταν μικρά ίχνη από τον περίβολο του τεμένους (του ιερού δηλαδή χώρου για τη λατρεία του ήρωα) κατασκευασμένο από πουρτί ("πώρινον"), που κατέληγαν σ' ένα τετράγωνο "πυρόκτιστον, μικρόν οικόδομημα, ἕως μικράν πυράν ποτε". Κι όμως, σύμφωνα με τις μαρτυρίες των κατοίκων της περιοχής, ο περίβολος αυτός υπήρχε μερικές δεκαετίες πριν την ανασκαφή.

Με τις ανασκαφές που έγιναν στο χώρο όπου βρισκόταν ο κυρίως ναός αποκαλύφθηκαν "δωριος (δωρικός δηλαδή) ναός ἢ μᾶλλον ἀπλοῦς σηκός ἐν παραστάσιν" (δηλαδή μια ορθογώνια αίθουσα όπου δεσπόζει το λατρευτικό άγαλμα του θεού, οι τοίχοι της οποίας προεκτείνονται προς τα εμπρός και σχηματίζουν παραστάσεις, ανάμεσα στις οποίες περιλαμβάνονται δύο κίονες). Στο ναό αυτό βρέθηκαν: υπολείμματα κίωνων, "δύο σπόνδυλοι ἑλλιπεῖς καὶ ἄλλων ὀλίγα τεμάχια, μέ 9 καὶ 6 ραβδώσεις δωρικός", άφθονα κομμάτια απ' όλα τα μέρη του οικοδομήματος, "ἐν συνόλῳ ἐπαρκούντα καὶ εἰς ἀναπαράστασιν τοῦ ὅλου", όπως επισημαίνει χαρακτηρι-

στικά ο αρχαιολόγος. Απ' όλο αυτό το οικοδόμημα μόνο η Νοτιοδυτική γωνία και ολόκληρη η Νότια πλευρά (14 μέτρων περίπου), διακρίνονταν στο έδαφος. Οι άλλες πλευρές εξαφανίστηκαν εκ θεμελίων. Την εξαφάνιση αυτή αποδίδει ο ερευνητής αρχαιολόγος, σύμφωνα με πληροφορίες του, στο ότι οι κάτοικοι γειτονικών χωριών έπαιρναν τους λίθους των θεμελίων του οικοδομήματος για να χτίσουν εκκλησίες ή να φτιάξουν τα σπίτια τους. Βρέθηκαν επίσης και τρία τεμάχια μιας μόνο επιγραφής. Ένα απ' αυτά τα τεμάχια "ἀναφέρει Κόμοδον, τόν γνωστόν ἐν βασιλεῦσιν Ἡρακλέα κ.λπ. καὶ ἵπποδρόμιον (ἢ ἵπποδρομίαν)". Τα στοιχεία αυτό, κατά τον Αρχαιολόγο, σχετίζεται χωρίς αμφιβολία προς τα "Οἰταῖα Ἡράκλεια" (γιορτή δηλαδή αφιερωμένη στον Ηρακλή).

Επίσης σε απόσταση 15 μ. ανατολικά αποκαλύφθηκε ορθογώνιος τιτανολιθικός βωμός (6Χ4 μ.).

Ο χώρος της κυρίας πυράς μετά την ανασκαφή "κατεφάνη ὡς λεκάνη τετράπλευρος (πλάτους 20-25-30 μ.) περιειλημμένη κατὰ τήν τελευταίαν μορφήν αὐτῆς ἐντός μονολίθου περιχειλόμετος τομῆς καθέτου ἐφαπτομένου σχεδόν ἀπὸ β τῆς μεσημβρινῆς πλευρᾶς τοῦ σηκοῦ, ἥς διὰ τοῦτο ὅλως μέχρι καὶ τοῦ θριγκοῦ εὐρίσκωμεν τοὺς λίθους σχεδόν ἄσβεστοποιημένους τήν ἐπιφάνειαν ὑπὸ τῶν λειχουσῶν φλογῶν". Στο χώρο της κυρίας πυράς και μέσα στις στάχτες βρέθηκαν αντικείμενα, μεταλλικά και πήλινα, που ήταν αφιερώματα, όπως: όπλα (αίχμές από δόρατα, μαχαίρια, κ.ά.), εργαλεία υλοτομικά (αξίνες, τσεκούρα κ.ά.), σκεύη ιερά, κοσμήματα και δύο χάλκινα αγάλματα που παρίσταναν γυμνό τον Ηρακλή. Το ένα απ' αυτά ήταν όχι και τόσο καλής τεχνικής, χωρίς πόδια και είχε ύψος 0.10, ενώ τό άλλο ήταν ικανοποιητικής τεχνικής, πολύ καλής, ακέραιο και άριστα διατηρούμενο· είχε ύψος 0.09.

Έξω από το χώρο της πυράς βρέθηκαν 13 συνολικά νομίσματα, από τα οποία τα περισσότερα ήταν των Αιτωλών, αλλά και των Αινιάνων - Λαμιέων και 2 Οιταίων.

Σχετικά με τη χρονολόγηση του αρχαιολογικού αυτού μνημείου και των ευρημάτων ο αρχαιολόγος Παππαδάκης παρατηρεί ότι ο λιθινός σηκός και ο βωμός είναι μάλλον του 3ου αιώνα

π.Χ. Οι στάχτες όμως που βρέθηκαν στην κυρίως λεκάνη (πυρά) είναι προγενέστερες του 6ου αι. π.Χ. και δεν μπορούν να διακριθούν σε διάφορα στρώματα, επειδή οι συχνές και η μιά πάνω στην άλλη καύσεις που γίνονταν κάθε χρόνο εξαφάνιζαν κάθε ενδιαμέσο στρώμα. Άλλωστε, οι φλόγες είχαν μεταβάλει σε ασβέστη σημεία των δόμων και των επιστυλίων που άγγιζαν, και είχαν λειώσει μεταβάλλοντας σε άμορφη μάζα μεταλλικά σκεύη ή ειδώλια μολύβδινα ή χαλκά.

Το μονόλιθο περιχέιλωμα, ίχνη του οποίου εκτείνονταν και πέρα από την κυρίως πυρά περικλείοντας και άλλους επάλληλους χώρους (σε αποστάσεις 27,7 και 8 περίπου μ.), που αποτελούσαν χωριστή ο καθένας πυρά για άλλες φυλές, τοποθετήθηκε πολύ αργότερα, στους Ρωμαϊκούς χρόνους, όπως αποδεικνύεται από κάποια ευρήματα που βρέθηκαν κάτω απ' αυτό.

Νέες πρόσθετες ανασκαφές άρχισαν πάλι το 1988 κάτω από την εποπτεία και την καθοδήγηση του αρχαιολόγου κ. Πάντου Πάντου, Εφόρου Αρχαιοτήτων Φθιώτιδας. Οι ανασκαφές αυτές περιορίστηκαν κυρίως στο βωμό της πυράς και έφεραν στο φως μερικά μικροεργήματα, όπως νομίσματα κ.ά. Οκ. Πάντος, όπως μου ανακοίνωσε, δεν είναι σε θέση να μας δώσει περισσότερες πληροφορίες πριν ολοκληρώσει την προσπάθειά του και πριν μελετήσει και αξιολογήσει τα ευρήματα. Στο ναό αυτό από την εποχή της ίδρυσής του ως τους Ρωμαϊκούς χρόνους γίνονταν θυσίες ζώων προς τους θεούς, σε ανάμνηση του μυθικού ήρωα Ηρακλή που αυτοπυρπολήθηκε εκεί. Έχουμε τη μαρτυρία ότι ο Ρωμαίος ύπατος στρατηγός Ακίλιος Μάνιος πέρασε με το στρατό του τις κορυφές της Οίτης στις αρχές του 191 π.Χ. και πρόσφερε θυσία μέσα στον καλλιμάραρο τούτο ναό προς τιμή του Ηρακλή.

Δυστυχώς ο χώρος αυτός έμεινε από την αρχή απερίφρακτος, απροστάτευτος, έρμαιο στις διαθέσεις των περαστικών. Οι κάτοικοι των γύρω χωριών από άγνοια περισσότερο, θεωρούσαν αυτά τα "λ'θάρια" όπως τα έλεγαν, χωρίς αξία και τα κουβαλούσαν για να τα χρησιμοποιήσουν για αγωνάκια στα σπίτια τους. Ο χώρος κυριολεκτικά λεηλατήθηκε. Μόλις το 1990 περιφράχτηκε. Η καταστροφή που έγινε ίσως είναι ανεπανόρθωτη.

Γλυκές Θύμησες στο Ταξίδι του Χρόνου

του Δημήτρη Κ.Τσίγα

Σε μια απόδραση από την τσιμεντούπολη της Αθήνας έφτασα το Μάρτη μήνα στο χωριό μας. Κατεβαίνοντας από το ταξί στο χοροστάσι μέχρι να φτάσω στο σπίτι μου δεν συνάντησα ούτε άνθρωπο, ούτε σκύλο. Ένα πέπλο σιωπής σκέπαζε τα πάντα. Μόνο ο ήχος της καμπάνας του ρολογιού του Αη Γιώργη έσπασε τη μονοτονία της ερημιάς. Μια μελαγχολία και ένα σφιξιμο στην καρδιά ήταν τα συναισθήματα που με κυρίεψαν. Φτάνοντας στο σπίτι άναψα το τζάκι γιατί έκανε πολύ κρύο, έφτιαξα μια κούπα καφέ, πήρα ένα βιβλίο και το ξεφύλιζα να περάσει η ώρα. Γυρίζοντας τις σελίδες του ίσως να με πήρε ο ύπνος, ίσως να γύρισα νοερά πολλά χρόνια πίσω.

Τότε που το χωριό μας ήταν ολοζώντανο όλες τις εποχές του χρόνου. Τότε που το σχολείο μας ήταν γεμάτο παιδιά και με τους αγαπημένους μας δασκάλους το Γιώργο και την Τασία Χασιακού και στη συνέχεια τον Χριστόφορο και τη Νώτα Σιώρη, μαθαίναμε τα πρώτα μας γράμματα και την αγάπη για την πατρίδα, γιορτάζαμε τις εθνικές μας γιορτές με μεγαλοπρέπεια, απαγγέλοντας ποιήματα και παιζοντας διάφορα θεατρικά σκετς, αναπαριστώντας τους ήρωες του 1821 και του 1940. Επίσης τις λαμπαδηδρομίες το βράδυ της 25ης Μαρτίου, (θυμήθηκα το φίλο μου και συμμαθητή μου Βαγγέλη Χριστίδη να απαγγέλει την προσευχή του Διάκου και όλοι μέσα στην αίθουσα του σχολείου να ριγούν και να δακρύζουν με την παραστατικότατη απαγγελία του και τα χειροκροτήματά τους δεν είχαν τελειωμό).

Τότε που τα τέσσερα οιοπαντοπωλεία του Κώστα Τσίγα «Ο Προμηθεύς», του Θύμιου και Γιάννη Τσίγα «Η Ειλικρίνεια», του Κώστα Κυριαζή «Ο Καραμπέτσος» του Παναγιώτη Βλάχου και το καφενείο του Γιώργου Πριόβολου «Ο Πρωταθλητής» ήταν γεμάτα με συγχωριανούς μας που μετά από τον κάματο της μέρας μαζεύνοντουσαν άλλοι για μεζεδάκι και κρασί και άλλοι για να παίξουν καμμία κολιτσίνα και πρέφα, και άλλοι να το ρίξουν στην πολιτική και την φιλοσοφία.

Επίσης τα δύο τσαγγαράδικα του Θα-

νάση Βλάχου και του Γιώργου Παπανικολάου, τα δύο κουρεία του Θανάση Τούμπα και του Γιώργου Πάντου και τα δύο σαμαράδικα του Γιώργου Μαλιβίτση και του Θανάση Αλεξίου, ήταν και αυτά στέκια των χωριανών μας για κανένα νέο, κάνα καλαμπούρι και κάνα καλοπροαίρετο κουτσομπολιό.

Τότε που ο Γιώργος Αναγνώστου Αλεξίου κατά κόσμον Ζαβολίκας, μας εντυπωσίαζε, με τους γρήγορους και πολυάριθμους συλλαβασισμούς του χωρίς μολύβι και χαρτί και την ανεύρεση της ημέρας γεννήσεώς του σε όποιον του το ζητούσε. Τότε που στο χωριό μας κάθε Κυριακή, γιορτή και εσπερινό χτυπούσε η καμπάνα της εκκλησιάς και με τις ευλογίες των ιερέων μας κατά σειρά που λειτούργησαν την εκκλησιά μας, Παπαριστείδη από την Κάνιανη, Παπακωτσάκη από την Πελοπόννησο και τελευταία τον Παπατάκη Χασιακό, εκκλησιαζόμαστε όλοι μαζί.

Τότε που οι Κουκουβιστιανοί ξυπνάγαμε πρωί πρωί για τις δουλειές μας. Στο συγκέντρωμα των κατσικιών της μιας γειτονιάς στη Μότσιο και της άλλης στου Αλεξόγιαννου και με τη σειρά του ο κάθε χωριανός ξεκινούσε το κοπάδι για τη βοσκή. Το βράδυ τα ζωντανά γύριζαν μόνα τους στο σπίτι να βυζάξουν τα μικρά τους ή να τα αρμέξουν οι μανάδες μας και οι γιαγιάδες μας, να φάνε τα μωρά γάλα και να φτιάξουν νοστιμότατο τυρί. Να μαζέψουν ακόμη τα φρέσκα αυγά από τις φωλιές και να παχιάσουν τα ζωντανά. Τότε που στα χωράφια μας από τα Ζιρέλια, τον Πλάτανο, τον Αη Γιάννη, τις Νεροτριβιές, τη Λίμνη, τη Βριτσούλα, το Μεγαρέμα, την Κύρο, τα Δασμάλια και ως τον Αη Νικόλα να σκάβουν, να σπέρνουν, να ποτίζουν, να κλαδεύουν, να τρυγάνε, να μαζεύουν τις σοδειές τους. Τα τραγούδια των κοριτσιών μαζί με το κελάηδημα των πουλιών, το θρόισμα των φύλλων, το κελάρισμα των νερών που τρέχαν στους καταπότες, να ακούγονται σαν μελωδία αγγέλων που κατεβαίνει από τον ουρανό. Να ακούς τον ζευγολάτη να μιλάει στα ζα του και να τα κατευθύνει στην αυλακία (άντε καλομ' σιγά σιγά, ίσα ίσα), και το

βράδυ γυρίζοντας να τα ποτίζουν στην ποτίμη ή στις άλλες βρύσες στους νερόμυλους του Καραγιώργου, του Λιούγκα, του Αλεξίου και να βλέπεις το νερό να πέφτει με δύναμη από τα βαένια, γυρίζοντας τη βαριά μυλόπετρα να αλέσει το σιτάρι και οι μυλωνάδες να παίρνουν το ξάι τους (την αμοιβή τους). Να φτάνεις στα μαντάμια του Νάκου, να πίνεις κρύο νερό στο κεφαλόβρυσσο και να τρως λουκουμάκι από τον μπάρμπα Αντρέα Τριανταφύλλου (Πράντζα).

Θυμήθηκα τα κοπάδια να πηγαίνουν και να γυρίζουν από τα χειμαδιά περνώντας μέσα από το χωριό. Θυμήθηκα το πρώτο αυτοκίνητο με οδηγό τον Θανάση Γκούρα να ανεβαίνει αγκομαχώντας τις ανηφορίες και να φτάνει στην κακοτράχη, φορτωμένο με ανθρώπους, κατσίκες και γουρουνόπουλα, που έπαιρναν οι χωριανοί μας από τη Λαμία, να τα θρέψουν για τα Χριστούγεννα.

Θυμήθηκα όλες τις χαρές, λύπες, γιορτές, γάμους, βαφτίσια, κηδείες. Το πανηγύρι της Αγία Τριάδας με τα ψητά, τις προβέντες και τα ζα στολισμένα με τα καλύτερα υφαντά στο σαμάρι να πηγαίνουν στο πανηγύρι. Να καθόμαστε κάτω από τα αιωνόβια πλατάνια και να απολαμβάνουμε τα εδέσματα που φτιάξαν οι μανάδες μας και τα ψητά που ολονυχτίς ψήνανε οι ταβερνιάρηδες του χωριού μας και οι νταμουτζάνες με το κρασί να αδειάζουν η μία πίσω από την άλλη. Και ο Μπαρμπαπαναγιώτης ο Κωστόυρος, ο τσέλιγκας της περιοχής, να μας κερνάει το νόστιμο διαγούρτι του (γιαούρτι). Τα κλαρίνα να παίζουν μέχρι αργά το βράδυ και όλοι μας να χορεύουμε με κέφι. Το άλλο πανηγύρι, της Αγίας Παρασκευής μέσα στο χωριό τρεις μέρες και τρεις νύχτες τρικούβεργο, τα μεγάφωνα να ξεκουφαίνουν όλο το χωριό (τότε κάθε μαγαζί είχε τη δική του ορχήστρα). Τα μεγάλα ονόματα στο κλαρίνο ήταν ο Γιάννης Κούπας από τη Ντρέμισσα, ο Κώστας Σκορδής από το Μαυρολιθάρι και οι χωριανοί μας, στο βιολί ο Γιάννης Γκαβαλίνης, στο λαούτο ο Γιάννης Πασσαλής και στο σαντούρι ο Γιώργος Λουκόπουλος.

Έπειτα ο θερισμός και το αλώνισμα

με τα άγρια άλογα, με τις μακριές χაίτες που μόνο οι βαλμάδες μπορούσαν να τισασεύσουν.

Θυμήθηκα τα γλέντια στην πλατεία, με το γλυκό ακορντεόν του Νίκου Πασαλή που κάνανε οι παραθεριστάδες. Τον πρώτο υπαίθριο κινηματογράφο να παίζει τη Γκόλφω και η θεία η Μυγδάλω η Σήμαινα βλέποντας τον Τάσο να φιλάει την Γκόλφω φώναξε «μπράβο ματζάραμ' το κανες ρόιδο» και ο μπάρμπα Θύμιος ο Ματθαίου να απαντάει «μπράβο βουζούλαμ' τη(ν) κατάφερες».

Θυμήθηκα τα Χριστούγεννα να σφάζουμε τα χοιρινά. Φτιάχνανε τον πασπαλά, τα λουκανικά, τις νοματίες και μαζεύαμε τη λίπα (χοιρινό λίπος) για να μαγειρεύουμε και εμείς τα παιδιά να παίρνουμε τη φούσκα του γουρουνιού για να παίζουμε μπάλα. Την Πρωτοχρονιά να ταίζουμε

τις βρύσες με διάφορα όσπρια για να έχουμε καλή σοδειά. Τα Φώτα ο παπάς να διώχνει τα παγανά από τα σπίτια και τ' Αη Γιαννιού να γυρίζουμε από Γιάννη σε Γιάννη τραγουδώντας (λουκανικά νίκα μες στην νταβρετζικά που σε μωρέ Γιάννη φέρε μας λουκάνη).

Τις αποκριές ντυνόμαστε μασκαράδες και μαζευόμαστε σε διάφορα σπίτια και γλεντούσαμε ως το πρωί με χωρατά και με πειράγματα ο ένας στον άλλο. Την Καθαρή Δευτέρα άρχιζε το μουτζούρωμα. Οι ξενύχτηδες από το βράδυ της αποκριάς είχαν ένα τηγάνι στα χέρια και όποιος περνούσε από μπροστά τους τον μουτζούρωναν.

Θυμήθηκα τον αξέχαστο φίλο μας Τάκη Αυγερινό (Μητσάρα) που τόσο νωρίς έφυγε από κοντά μας. Εφτιαξε μια καμήλα και πέταξε την Καθαρά Δευτέρα χαρ-

ταετό. Κανείς μας δεν τα είχε ξαναδεί και έκανε τρομερή εντύπωση σε όλους μας.

Το Πάσχα το γιορτάζαμε όλοι μαζί, το βράδυ της Ανάστασης από την εκκλησία φεύγαμε όλοι μαζί, αφού ο παπάς τελείωνε τη Θεία Λειτουργία. Το πρωί ανάβαμε φωτιές για να ψήσουμε τους οβελίες, και ο ήλιος θάμπωνε από τους καπνούς. Τα τραγούδια και οι ντουφεκίες ακούγονταν μέχρι τον Αη Νικόλα. Της Αναλήψεως πηγαίναμε στις στάνες για τον κούρο (κούρεμα προβάτων) και οι τσελιγκάδες έψηναν αρνιά και φτιάχνανε γιαούρτι για τους επισκέπτες.

Θυμήθηκα όλους τους συγχωριανούς μας που μαζί τους έζησα όλα αυτά και αυτούς που έφυγαν για το μεγάλο ταξίδι αλλά και όσους είμαστε ακόμη μαζί.

ΑΥΤΟΙ ΠΟΥ ΞΕΧΕΙΜΩΝΙΑΖΟΥΝ ΣΤΗΝ ΚΑΛΟΣΚΟΠΗ

Το καλοκαίρι το χωριό είναι αγνώριστο. Κόσμος πολύς πηγαίνει και έρχεται. Νοιώθεις να ζεις. Μόλις όμως πιάσει ο Οκτώβρης και αρχίσουν τα πρώτα κρύα, συνταξιούχοι και υπερήλικες κατηφορίζουν για τα πεδινά

Αυτοί που αντιστέκονται και θα παραμείνουν μετά τις γιορτές είναι: Ο παπαΓιάννης Λευκαδίτης (άτομα 2), Κουμπούρης Λουκάς (2), Αξιώτης Κυριάκος (1), Κουμπούρη Ευαγγελία (1), Γεωργίου Πολ. (1), Δανιήλ Αντρέας (1), Πριόβολος Ευθύμιος (1), Πριοβόλου Ευθυμία (2), Σακαντάρης Χαραλ. (2), Βάρσος Ιωάννης (4), Μαντά Καλλιόπη (1), Καλτσάς Γιώργος (2), Αυγερινός Γιώργος (3), Αποστολόπουλος Ιωάννης (2), Κυριαζής Αριστ. (4), Χαμηλός Κων. (1), Αυγερινός Νίκος (2).

Αυτοί είναι όλοι κι όλοι οι χωριανοί μας, που στη χιονισμένη ή ανταριασμένη πλαγιά της Γκιώνας αυτές δηλαδή οι 32 ψυχές θα μείνουν και μετά το Δεκέμβριο στο χωριό και θα είναι οι χειμερινοί κάτοικοί του. Γιατούς οι ώρες θα περνούν δύσκολα, θα νοιώθουν ανασφάλεια και η μοναξιά θα τους βαραίνει. Πάντα θα περιμένουν να μας φιλοξενήσουν όταν εμείς τα Σαββατοκύριακα θα εγκαταλείπουμε τις πόλεις και θα πηγαίνουμε να τους δούμε.

Το παρήγορο που μας ανακουφίζει και μας ενθαρρύνει είναι η παρουσία του ιερέα μας παπαΓιάννη Λευκαδίτη που γεμάτος πίστη και ζωντάνια βρίσκεται κοντά τους και χτυπάει την καμπάνα και έτσι παίρνουν είδηση ότι είναι ζωντανοί.

Τους ακρίτες αυτούς που μένουν να φυλάγουν τη ζωντανή παράδοση και τους νεκρούς πατέρες μας δεν πρέπει να τους ξεχνάμε και να τους θυμόμαστε μόνον όταν τους έχουμε ανάγκη. Είναι οι αφανείς μας ήρωες.

1960. Το χιονισμένο σπίτι του Δημ. Αυγερινού (Μητσάρα) στη Μπάρμπεση, ενώ ο ίδιος ετοιμάζεται για κυνήγι....

Η Δικαίωση του ΑΓΓΕΛΟΥ

Μετά από έναν επίμονο υπερδεκαετή δικαστικό αγώνα, η Ελληνική Δικαιοσύνη δίκαιωσε τον **Άγγελο Κουφό του Γεωργίου**, ο οποίος επέστρεψε την 5.9.2001 στις τάξεις του Πολεμικού Ναυτικού, «ως μηδέποτε απομακρυνθείς».

Αναβολή Συζήτησης στο Σ.τ.Ε.

Η αίτηση του Συνδέσμου μας για ακύρωση της απόφασης του Δήμου Γραβιάς σχετικά με το νερό της πηγής Κεφαλόβρυσου δεν συζητήθηκε στις 14.11.2001 που είχε ορισθεί, αλλά αναβλήθηκε και θα συζητηθεί στις 13.2.2002.

ΕΠΙΤΥΧΙΕΣ ΝΕΩΝ

— Η ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΝΙΚ. ΖΟΥΓΡΟΥ σπούδασε τη φωτογραφική τέχνη και πήρε το πτυχίο της από τα ΤΕΙ Αθηνών. Μπράβο σου Κατερίνα και μην ξεχνάς ότι οι ομορφιές της Κουκουβίστας περιμένουν να τις απεικονίσεις.

— Η ΜΑΡΙΑ ΣΤΑΜΑΤΑΚΟΥ εγγονή της Κων. Χρ. Κόλλια πέτυχε στη Γερμανική Φιλολογία.

— Ο ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΗΣ ΡΑΠΤΟΠΟΥΛΟΣ του ΔΗΜΟΥ, αριστούχος της Βαρβακείου Σχολής, ο οποίος βραβεύτηκε σε ειδική τελετή της σχολής, πέτυχε στη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου της Θεσσαλονίκης.

Από την Κοινωνική μας Ζωή

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

– Από τη Γερμανία μας έρχονται τα καλά νέα. Ο Παναγιώτης και η Κατερίνα Παπανικολάου απέκτησαν κοριτσάκι και του έδωσαν το όνομα Ελένη - Σοφία.

– Ο Γιάννης και η Μαίρη Αβτζή (κόρη Μαρίας Ευθ. Τούμπα) απέκτησαν κοριτσάκι.

Να ζήσουν τα νεογέννητα.

ΓΑΜΟΙ

– Ο Ιωάννης Δημ. Χαμπλός και η Ελένη Μπάκα τέλεσαν τους γάμους τους στη Λαμία στις 3.11.2001.

– Η Αλέκα Φιλ. Τριανταφύλλου και ο Αποστ. Κουκούλης τέλεσαν τους γάμους τους στον ιερό ναό Αγίας Γλυκερίας Παλατίου στις 9.11.2001.

Ευχόμαστε στους νεόνυμφους βίον ανδρόπαρτον.

ΘΑΝΑΤΟΙ

ΧΡΥΣΑΝΘΗ Θ. ΡΑΠΤΟΠΟΥΛΟΥ

1915 - 2001

Στις 7.11.2001 έφυγε από κοντά μας, σε ηλικία 86 ετών, η Χρυσάνθη Θ. Ραπτοπούλου.

Γεννήθηκε στην Καλοσκοπή το 1915 και ήταν κόρη του Δήμου και της Αικατερίνης Μπουκουβάλα. Εκεί μεγάλωσε, τελείωσε το Δημοτικό, παντρεύτηκε τον Θεμιστοκλή Ραπτόπουλο και μαζί πέρασαν τις καλές και τις δύσκολες στιγμές της ζωής τους, δουλεύοντας πλάι - πλάι με αγάπη και κατανόηση, δημιούργησαν την οικογένειά τους που ευτύχησαν να τη δουν να προκόβει.

Η Ξανθή ή Ξανθούλα, όπως ήταν γνωστή στο χωριό, διακρίθηκε σε όλη της τη ζωή, σαν σύζυγος, μάνα και συγχωριανή, για την αφοσίωσή της προς την οικογένειά της, την εργατικότητα της και την αγάπη της προς τους συγχωριανούς της. Ήταν άνθρωπος πρῶος, γεμάτη καλωσύνη και ανεξικακία. Ποτέ της δεν αντιδίκησε με κανέναν ακόμα και όταν θιγόταν από τις πράξεις ή τις ενέργειες άλλων.

Αντιμετώπισε τις δύσκολες στιγμές

της ζωής με θάρρος και καρτερικότητα και δεν έπαψε ποτέ να νοιάζεται για όλους και για όλα μέχρι τις τελευταίες στιγμές της ζωής της, μια και διατηρούσε πλήρη διαύγεια πνεύματος.

Η νεκρώσιμη ακολουθία έγινε στην

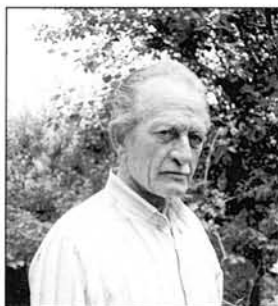

αγαπημένη της εκκλησία της Παναγίας δίπλα στο σπίτι της, όπου έζησε όλη της τη ζωή και ενταφιάστηκε στο νεκροταφείο του Σωτήρος όπου τη συνόδευσαν η οικογένειά της, οι συγγενείς, φίλοι και πολλοί συγχωριανοί.

Ας είναι ελαφρύ το χόμα της Κουκουβιστιανής γης που τη σκέπασε. Η οικογένειά της αντί στεφάνου πρόσφερε στην εκκλησία του χωριού το ποσό των 200.000 δρχ. Μνημόσυνο για την ανάπαυση της ψυχής της έγινε στις 9.12.2001 στον ιερό ναό της Αγίας Τριάδας Κηπούπολης Αττικής.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΡΙΟΒΟΛΟΣ

1917 - 2001

Στις 25 Οκτωβρίου 2001, σε ηλικία 84 ετών, έφυγε από κοντά μας ο Γιώργος Πριόβολος, ο Κουγιούφας, γιός του μπάρμπα Νίκου και της Ευθυμίας (το γένος Χριστοδούλου

από το Σκλήθρο). Γεννήθηκε στην Καλοσκοπή το 1917, ο πατέρας του είχε το μαγαζί του χωριού, το SUPER MARKET, όπως έλεγε χαριτολογώντας πάντα ο Κουγιούφας. Τα προς το ζείν βγαίνανε με το παραπάνω, οι απαιτήσεις λίγες, η ζωή στο χωριό πανηγύρι με τ' αδελφία, τους πολλούς συγγενείς, τους φίλους. Ατέλειωτες ιστορίες είχε να λέει για κείνη την εποχή.

Στα δεκαπέντε του χρόνια, το 1932, ο πατέρας του τον έστειλε στην Αθήνα, στον αδελφό του τον Θεμιστοκλή για να εργασθεί για ένα καλλίτερο μέλλον. Όταν όμως μετά δύο χρόνια πέθανε ο πατέρας του γύρισε, στο χωριό για να αναλάβει με τον αδελφό του τον Λουκά την «επιχείρηση», της οποίας το μέλλον..... ήταν προδιαγεγραμμένο! Τι δουλειά είχε στην Αθήνα;

Όμως ήρθε ο πόλεμος, η κατοχή, ήρθαν τα πάνω κάτω κι έχασε τα πάντα. Ελαβε μέρος στην Αντίσταση. Υπηρέτησε στην πολιτοφυλακή κυρίως στη Δεσφίνα σαν Διοικητής όπου ακόμα τον θυμούνται για τις υπηρεσίες του. Μετά την απελευθέρωση με μόνη περιουσία την στολή του ΕΛΑΣ, κυνηγημένος, γύρισε στο χωριό να δει τι απόμεινε από το σπιντικό του «είχαν λιώσει κι οι πέτρες» έλεγε, «και τότε με πήρε το κλάμα και είπα δεν θα ξαναγυρίσω παρά μόνο για να το ξαναχτίσω».

Έτσι έφυγε από το χωριό που τόσο αγάπησε.

Με σκοπό να βρεί τρόπο επιβίωσης με δανεικά ρούχα, περιπλανήθηκε σε Θεσσαλονίκη, Λαμία, Χαλκίδα, Αθήνα με μόνα εφόδια την εργατικότητα, τη θέληση και την εντιμότητα. Παλεύοντας κατάφερε και έκανε δική του δουλειά την βιδοποιία ΕΛΒΙΑ στον Πειραιά, στην οποία δούλεψε μέχρι που πήρε σύνταξη.

Παντρεύτηκε την Κατίνα με την οποία έζησαν 51 χρόνια μαζί και έκαναν δύο παιδιά την Έφη και τον Αντώνη.

Δεν ξέχασε ποτέ τους ανθρώπους που του συμπαράστανται και τον βοήθησαν στα δύσκολα μεταπολεμικά χρόνια. Μιλούσε γι' αυτούς με τα καλλίτερα λόγια τονίζοντας στους νεότερους «μην είσθε επιλήσμονες και αγνώμονες σ' αυτούς που σας ευεργέτησαν».

Το σπίτι του ήταν ανοιχτό σε όλους. Ποιός συγγενής, ποιός φίλος δεν γλέντησε στην αυλή του και δεν γεύτηκε τα κοκορέτσια και τα κοντοσούβλια του; Κεφάτος, με το καλαμπούρι στο στόμα ευχαριστιόταν τη ζωή του γλεντώντας με την οικογένειά του και τους συγγενείς του.

Βοήθησε όποιον μπορούσε και όποιον μπορούσε. Έζησε περήφανα όλη του τη ζωή και έφυγε περήφανος και ευτυχισμένος περιτριγυρισμένος από τα παιδιά και τα εγγόνια του.

ΤΟΜΑΡΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΝ.
1927 - 2001

Γεννήθηκε στην Κουκουβίστα που το ψωμί δεν ήταν ποτέ αρκετό. Παιδί ακόμα φεύγει ξυπόλητο, πεινασμένο και φοβισμένο. Στάση πρώτη Βόλος. Πόλεμος, κατοχή. Τα πρώτα βήματα στην βιοπάλη. Περιορισμένες δυνατότητες και νέα μετακίνηση. Σταθμός δεύτερος, Θεσσαλονίκη. Στην αγκαλιά της μέλει να ζήσει περίπου μισό αιώνα. Πατάει γερά στα πόδια του και λειτουργεί σαν πόλος έλξης για ολόκληρη την πατρική οικογένεια. Ένας ένας φεύγουν από την ομπρέλα του και έρχεται η ώρα για την δική του οικογένεια. Αποκτάει δύο παι-

διά. Οι βάσεις του γερές και τα σκαλιά που ανεβαίνει όλο και πιο πολλά, αποτέλεσμα σκληρής δουλειάς και μόνο.

Άνθρωπος πιστός στις αρχές του. Φιλοσοφημένος, ακούραστος εργάτης, σπαρτιάτης με τον εαυτό του. Κροίσος για τους υπόλοιπους. Το «στερούμαι τα πάντα για να μη μου λείπει τίποτα» μετατράπηκε σε «στερούμε τα πάντα για να μην τους λείπει τίποτα». Οι τελευταίες του σκέψεις και κουβέντες για τα παιδιά του και τα εγγόνια του «να είστε αγαπημένοι» (τα παιδιά του), «να προσέχετε τα παιδιά» (τα εγγόνια του). Πάντα για τους υπόλοιπους. Πάντα αδελφός, σύντροφος, πατέρας, παπούς.

Βαθιά τα χνάρια που άφησες στη γη που πάτησες και στις ψυχές μας.

Πατέρα, ας είναι ελαφρύ το χόμα της Κουκουβίστας που σε γέννησε και σε σκεπάζει.

Παναγιώτης Γ. Τομαράς

ΒΑΣΙΛΙΚΗ Ι. ΤΟΥΜΠΑ
1912 - 2001

Στις 2 Δεκεμβρίου απεβίωσε στην Αθήνα η Βασιλική Ιωάννου Τούμπα ετών 89. Η Βασιλική ήταν κοσμογάπητη, γελαστή, κοινωνική. Τα τελευταία χρόνια ζούσε στην Αθήνα, με τα παιδιά της και το καλοκαίρι επισκεπτόταν το χωριό για τουλάχιστον 3-4 μήνες.

Πρίν από 15 χρόνια έχασε το σύντροφό της Ιωάννη Τούμπα (το μπάρμπα Γιάννη), έναν εξαίρετο συγχωριανό μας, έναν άνθρωπο καλόκαρδο, πράο, ειλικρινή, δίκαιο, σοφό και πρό πάντων εξαίρετο ξυλουργό, ο οποίος για πάρα πολλά χρόνια προσέφερε τις υπηρεσίες του στην Κοινότητά μας ανιδιοτελώς.

Η ζωή τους υπήρξε αρμονική και ευτύχησαν να δουν εγγόνια και δισέγγονα.

Η θανούσα ήταν υπόδειγμα συζύγου, στοργική μάνα, εξαίρετη γιαγιά και άριστη νοικοκυρά.

Έφυγε πλήρης ημερών και άφησε πίσω της μνήμη αγαθού ανθρώπου. Η νεκρώσιμη ακολουθία εψάλλη στον Ιερό Ναό Αγίου Ελευθερίου Αχαρνών και η ταφή στην αγαπημένη της Καλοσκοπή, κοντά στον σύντροφό της. Ας είναι αιώνια η μνήμη της.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

Ευχαριστούμε θερμά όλους όσους ήλθαν να αποχαιρετήσουν τη μάνα, τη γιαγιά και να συμμετάσχουν στο βαρύ μας πένθος. Ιδιαίτερα ευχαριστούμε τον συμπολίτη και φίλο Δημήτρη Κόλλια για τα συγκινητικά λόγια που είπε κατά τη νεκρώσιμη ακολουθία.

Τα παιδιά της Νικόλαος, Κων/νος Τούμπας, Γεωργία Μαλιβίτση, Δημήτρα Βασιλείου, Χρυσού Παπανικολάου και τα εγγόνια της.

ΔΗΜΟΣ ΜΠΟΥΚΟΥΒΑΛΑΣ
1948 - 2001

Γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη στις 5 Ιουνίου 1948. Μετά το Λύκειο σπούδασε χημικός στην τεχνική σχολή «Δημόκριτος». Τελειώνοντας τις σπουδές του, εργάστηκε στην Αμερικανική χημική βιομηχανία «ΕΘΙΑ ΕΛΛΑΣ». Στη συνέχεια δημιούργησε δική του επιχείρηση κατασκευής τελάρων τυποβαφής, την οποία εξέλιξε σε Ανώνυμη Εταιρεία.

Υπέροχος πατέρας, άφογος οικογενειάρχης και αγαπητός στο χώρο του, έζησε γεμάτος δύναμη και ηρεμία μέχρι το τέλος. Στα 53 του χρόνια η καρδούλα του τον πρόδωσε. Έφυγε αφήνοντας πολύτιμες αναμνήσεις, αθάνατες στην ψυχή μας, οικογενειακές στιγμές οδηγούς στη ζωή μας. Καλό ταξίδι.

ΑΥΤΟΙ ΠΟΥ ΔΕΝ ΜΑΣ ΞΕΧΝΟΥΝ

505	Παντελίδου Γεωργία του Παναγ.	5.000	111	Παπουτσιδάκης Ιωάννης & Βασιλική (Βόλος)	10.000
577	Ένας Κουκουβιστιανός	60.000	112	Οικ. Ευστ. & Εφης Κτενά (Βόλος)	10.000
578	Κωστούρος Γεώργιος Χαρ. στη μνήμη του αγαπητού του φίλου, συναγωνιστή & συντρόφου Γεωργίου Πριόβολου	10.000	113	Οικ. Ντασπούλου Κων/νου (Βόλος)	20.000
579	Φερμάνογλου Μάρθα στη μνήμη Ντίνας Κομνάκου	5.000	114	Οικ. Καραϊσκού Αντώνη (Θεσ/νίκη)	10.000
580	Καλαϊτζίδου - Τομαρά Γαρυφαλιά (Θεσ/νίκη)	2.000	115	Οικ. Παναγώτη & Καλομοίρας Καμπαντά - Τομαρά (Θεσ/νίκη)	10.000
581	Βλάχος Ιωάννης Ν.	50.000	116	Οικ. Ευαγγελίας Ανδρεάδου - Τομαρά	10.000
582	Οικ. Γεωργίου, Δήμου, Πηνελόπης & Κατίνας Ραπτοπούλου στη μνήμη της μητέρας τους και γιαγιάς τους Ξανθής Ραπτοπούλου	50.000	117	Οικ. Παναγ. & Κων. Τσιλιφώνη	10.000
583	Ιωάννης και Μαρίκα Μαλιβίτση στη μνήμη Γεωργίου Πριόβολου	20.000	118	Οικ. Δημητρίου & Γαρυφαλιάς Καλαϊτζίδου-Τομαρά (Θεσ/νίκη)	10.000
584	Λίτσος Γεώργιος (Η.Π.Α.)	\$ 100	119	Οικ. Αποστολίδη Ζώη (Θεσ/νίκη)	20.000
585	Σίμος Αλέξανδρος αντί μνημοσύνου λόγω εκταφής των γονέων του Αγγελή & Μαρίας Σίμος Αλέξανδρος στη μνήμη Χαρ. Ραπτόπουλου	5.000	120	Παπαδόπουλος Βασίλης εις μνήμη Ευθυμίου, Γαρυφαλιάς & Ζωής Τομαρά	10.000
ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΚΑΙΝΙΣΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΟΥΧΟΥ ΜΑΣ			121	Λευκαδίτη Ελένη (κόρη παπαΓιάννη)	3.000
75	Κολλύρη Γεωργία Νικ.	30.000	124	Ζούγρος Αθανάσιος του Αλεξάνδρου	30.000
76	Τούμπα Ελένη Σπ.	20.000	125	Αχλαδάς Λάμπρος Ζ. στη μνήμη Δήμου Μπουκουβάλα	10.000
77	Λευκαδίτης Παναγιώτης Γ.	10.000	126	Φίκα Ελένη (Θεσ/νίκη) στη μνήμη Δ. Μπουκουβάλα	10.000
78	Μαθιουδάκης Μ.	10.000	127	Μπουκουβάλας Απόστ. στη μνήμη Δ. Μπουκουβάλα	40.000
	Γεωργίου Κ. εις μνήμη Γ. Πριόβολου	10.000	128	Πολίτης Μιχάλης & Μαρία	20.000
79	Γεωργίου Κώστας	20.000	129	Κυριόπουλος Ιωάννης & Πολίτη Αγγελική	20.000
80	Ζάρρας Στέλιος & Τασία στη μνήμη Γ. Πριόβολου	10.000	130	Οικ. Ραπτόπουλου Ιων. Ζαχαρία στη μνήμη Ξανθής Ραπτοπούλου	20.000
81	Αχλαδάς Ζήσης (παππούς) στη μνήμη Γ. Πριόβολου	10.000	131	Οικ. Κατίνας Γ. Πριόβολου στη μνήμη του συζύγου, πατέρα & παππού Γ. Πριόβολου	100.000
82	Αυγερινός Νίκος Χαρ.	5.000	133	Κυριαζή Πηνελόπη εις μνήμη Δ. Μπουκουβάλα	15.000
83	Κατσαρέλη Μαρία & Ορφανίδου Πέπη	130.000	134	Ζύγουρα Μαρία (θυγ. Αντώνη Μπασταρδή) στη μνήμη των γονέων της Παναγιώτας & Αντώνη Μπασταρδή & της θείας της Βασιλικής Ιωαν. Τούμπα	10.000
84	Γκιουλμπαξιώτη - Τσίγα Βάγια	50.000	135	Μπασταρδής Αθανάσιος του Αντ. στη μνήμη των γονέων του Παναγιώτας & Αντώνη & της θείας του Βασιλικής Ι. Τούμπα	10.000
85	Οικ. Γρηγορόπουλου Βασίλη	10.000	136	Αντωνίου Μπάμπης & Μαρίκα στη μνήμη των γονέων τους	300.000
86	Θεοχάρης Κώστας & Ελένη	20.000	137	Κυριαζής Γεώργιος στη μνήμη Γεωργίου Τομαρά	10.000
87	Θεοχάρης Δημήτριος Κ.	20.000	138	Τσαμπάς Δημήτριος στη μνήμη της μητέρας του	30.000
88	Ταρασίδου - Αυγερινού Γεωργία	50.000	139	Αυγερινός Νικ. του Γεωργίου (Hotel Vista)	20.000
89	Οικ. Δανιήλ Νικολάου στη μνήμη Γ. Πριόβολου	10.000	140	Χατζάκος Κων/νος & Καίτη στη μνήμη των γονέων τους	20.000
90	Οικ. Καραγιάννη Νικ. στη μνήμη Γ. Πριόβολου	20.000	141	Αλυφαντή Ειρήνη (φίλη Ρόλας Τούμπα)	20.000
91	Ματθαίου Αλέξανδρος (παππούς) στη μνήμη γονέων & αδελφών της	5.000	142	Σιαφάκα Ελένη στη μνήμη Ν. Πριόβολου	25.000
92	Ματθαίου Μαρία Αλεξ. στη μνήμη γονέων & αδελφών	5.000	<i>Προσέφεραν χρήματα στη μνήμη της εκλειπούσης την 2.12.01</i>		
93	Σύλλογος Καλοσκοπιτών Λαμίας "Ο Άγιος Γεώργιος"	200.000	<i>Βασιλικής Ι. Τούμπα και υπέρ της αποκατάστασης του Αγίου Γεωργίου οι:</i>		
94	Κροντηρά Φιφή στη μνήμη Γεωργίου Πριόβολου	40.000	143	Οικ. Κων/νου Ι. Τούμπα	50.000
95	Πριόβολος Γεώργιος & Ιωάννα στη μνήμη των Γ. Πριόβολου, Αγγ. Κωστούρου & Ξανθής Ραπτοπούλου	50.000	144	Οικ. Χρυσούλας Θ. Παπανικολάου	50.000
96	Κατσανιώτη Βιβή & Τζένη στη μνήμη του πατέρα τους ιατρού Ηλία Κατσανιώτη	50.000	145	Οικ. Νικ. Τούμπα	
97	Παπανδρέου Αριστείδης & Λένα	30.000	146	Οικ. Σπύρου Γιακουμόγλου	
98	Παπακώστα Φοίβη	30.000	147	Οικ. Ιωάννου Μήτση	
99	Κουφού Χρυσούλα Γεωργ.	10.000	148	Οικ. Γεωργίας & Ντίνας Μαλιβίτση	
	Κουφός Άγγελος Γεωργ.	10.000		Οικ. Παναγιώτη Παναγιωτόπουλου	
	Κουφός Λεωνίδας Γεωργ.	10.000	149	Οικ. Κων/νου Βαρδάκη	
100	Παπαδάκη Γεωργία του Ευαγγέλου	10.000	150	Οικ. Πέτου Πετρή	
101	Κανατάς Γιάννης & Πόλυ στη μνήμη Γ. Πριόβολου	10.000	151	Οικ. Ιωάννου Χλαμπάνη	
102	Κυριαζής Ταξιάρχης Μιλτ. στη μνήμη των γονέων του	100.000	152	Οικ. Βασιλείου Βασιλείου	
103	Οικ. Νικολάου Α. Πριόβολου στη μνήμη των Γ. Πριόβολου, Αγγελικής Κωστούρου & Δημ. Μουστάκα	100.000	153	Ελευθερία Ρούσσου	
104	Αχλαδάς Λάμπρος Ζήση στη μνήμη του νονού του Γ. Πριόβολου	10.000	154	Α.Ε. ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ - ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ (θυγατρ. Τραπεζ. Εργασίας)	50.000
105	Αχλαδά Γιολάντα στη μνήμη του νονού της Γ. Πριόβολου	5.000	<i>Στη μνήμη Ξανθής Ραπτοπούλου προσέφεραν:</i>		
106	Τούμπα Ρόλα στη μνήμη του πεθερού της Γ. Τούμπα	15.000	Από την οικογένεια της θανούσης εις χείρας ιερέως		
<i>Στη μνήμη Γεωργίου Τομαρά προσέφεραν:</i>			Μπουκουβάλας Απόστολος		
107	Οικ. Δανιήλ Νικολάου (Δήλωση)	50.000	Μπουκουβάλας Ιωάννης		
108	Γκαβολίνης Ευθύμιος & Γεώργιος (Θεσ/νίκη)	30.000	Μαλιβίτσης Νίκος & Ευδοκία εις μνήμη γονέων των		
109	Τομαράς Ταξιάρχης του Παν. (Θεσ/νίκη)	20.000	Λευκαδίτης Παναγιώτης Γ. εις μνήμη γονέων		
110	Οικ. Παπαδόπουλου Βασ. (Βόλος)	15.000			

ΥΠΟΨΗΦΙΟΤΗΤΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΔΗΜΟ ΜΑΣ

Οι εκλογές για την ανάδειξη νέων δημοτικών αρχόντων πλησιάζουν και ο Σύνδεσμος «Όλοι Μαζί» Κώστας Ρούλιας, Θανάσης Μυρμύρης, Τρισεύγενη Μπαλωμένου και Σπυρ. Γεωργίου έκαναν την πρώτη τους προεκλογική ανακοίνωση. Αποφάσισαν να διεκδικήσουν τη Διοίκηση του Δήμου Γραβιάς, υπό την ηγεσία του Κώστα Ρούλια και καλούν σε συνεργασία και τους «άλλους υπάρχοντες συνδυασμούς και άλλα στελέχη».

Ο συνδυασμός κατεβαίνει «αυστηρά ανεξάρτητος και υπερκομματικός».

Ο σημερινός Δήμαρχος κ. Χριστοδούλου δεν έχει πει ακόμη την τελευταία λέξη αν θα διεκδικήσει την διοίκηση του Δήμου για δεύτερη τετραετία.

ΑΞΟΝΙΚΟΣ ΤΟΜΟΓΡΑΦΟΣ
ΣΤΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ ΑΜΦΙΣΣΑΣ

Ειδήσεις που αναφέρονται στον τομέα της υγείας τις δημοσιεύουμε με ιδιαίτερη χαρά.

Ετσι στην εφημερίδα «Νέα από τη Φωκίδα» αρ. φ. 130/15.11.2001, διαβάσαμε:

Ο πρόεδρος του Νοσοκομείου Αμφισσας ανακοίνωσε ότι σύντομα θα λειτουργήσει αξονικός τομογράφος, δωρεά της εταιρείας Α.Ε.Ε. Αργυρομεταλλευμάτων και Βαρυτίνης. Μαζί με τον αξονικό τομογράφο θα λειτουργήσει και μαστογράφος. Αυτός χορηγείται από χρηματοδότηση του Υπουργείου Υγείας - Πρόνοιας. Στην ίδια ανακοίνωση αναφέρεται ότι, χάρις στην αμέριστη συμπαράσταση του υφυπουργού Υγείας - Πρόνοιας, κ. Θάνου, επισκευάζονται και εξυγχρονίζονται δύο κέντρα της τηλειατρικής, στους Πενταγιούς και Μαυρολιθάρι. Είναι μάλιστα σε εξέλιξη διαγωνισμός για την προμήθεια πέντε ακόμα μηχανημάτων αιμοκάθαρσης για τη μονάδα τεχνητού νεφρού, που λειτουργεί από τις αρχές του 2001 στο νοσοκομείο της Αμφισσας.

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

Αγαπητοί χωριανοί και φίλοι,

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Συνδέσμου μας, καλεί όλα τα μέλη του στην ετήσια Τακτική Γενική Συνέλευση η οποία θα πραγματοποιηθεί την Κυριακή 27 Ιανουαρίου 2002 και ώρα 09.00 π.μ. στο Ξενοδοχείο "Novotel" στην οδό Μιχ. Βόδα πλ. Βάθης.

Θέματα ημερήσιας διάταξης:

1. Απολογισμός δραστηριοτήτων του Διοικ. Συμβουλίου και οικονομικός απολογισμός του έτους 2001.

2. Έκθεση Εξελεγκτικής Επιτροπής - έγκριση πεπραγμένων και οικ. απολογισμού του απερχομένου Διοικητικού Συμβουλίου.

3. Απονομή τιμητικής διάκρισης σε μέλη του Συνδέσμου μας.

4. Διενέργεια αρχαιρεσιών προς ανάδειξη νέου Διοικητικού Συμβουλίου και Εξελεγκτικής Επιτροπής.

5. Ανακοινώσεις - Συζήτηση διαφόρων θεμάτων που απασχολούν το χωριό και τον Σύνδεσμό μας.

6. Κοπή πρωτοχρονιάτικης πίτας.

Όσοι επιθυμούν να υποβάλλουν υποψηφιότητα για συμμετοχή στο νέο Διοικητικό Συμβούλιο και Εξελεγκτική Επιτροπή μπορούν να καταθέσουν αίτηση στα Γραφεία του Συνδέσμου μέχρι 24/1/2001.

Σας γνωρίζουμε ότι ο ετήσιος χορός του Συνδέσμου για το 2002 θα πραγματοποιηθεί στο ίδιο Ξενοδοχείο "Novotel" όπως και πέρυσι, στις 30.3.2002, μέρα Σάββατο. Παρακαλούμε να μην λείψει κανείς. Δηλώσεις απαραίτητες στα τηλέφωνα: 3832638, 7215032 και στο γραφείο μας κάθε Δευτέρα 6-8 μ.μ., τηλ. & fax: 5238158.

Παρακαλούνται επίσης όλα τα μέλη του Συνδέσμου να προσέλθουν εγκαίρως για να αρχίσει η Γεν. Συνέλευση την καθορισμένη ώρα και να μην λείψει κανείς λόγω της σοβαρότητας των θεμάτων.

Με την ευκαιρία σας ευχόμαστε χρόνια πολλά με υγεία και ευτυχία να δεχτούμε όλοι το ΝΕΟ ΕΤΟΣ 2002.

Για το Διοικητικό Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος
ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΜΑΛΕΒΙΤΣΗΣ

Ο Γενικός Γραμματέας
ΛΑΜΠΡΟΣ ΑΧΛΑΔΑΣ

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΓΙΑ ΤΟ 2002

Το ετήσιο ημερολόγιο του Συνδέσμου μας κυκλοφορεί και φέτος με φωτογραφικό υλικό από πέτρινες βρύσες και σπίτια του χωριού. Η καλλιτεχνική επιμέλεια και φροντίδα έχει ανατεθεί στη χωριανή μας Ρούλα Δανιήλ Κομνάκου.

Στα «συν» του είναι και το εισαγωγικό κείμενο με θέμα ΠΕΤΡΑ και ΑΝΘΡΩΠΟΣ που γράφει η χωριανή μας Γεωργία Ευαγ. Παπαδάκη που την ευχαριστούμε και αυτή τη φορά. Το ημερολόγιο 2002 δεν πρέπει να λείπει από κανένα σπίτι. Να είναι κρεμασμένο στον τοίχο όλο το 2002.

“Η ΚΟΥΚΟΥΒΙΣΤΑ”
Τριμηνιαία Εφημερίδα

Ιδιοκτησία: Σύνδεσμος Καλοσκοπιτών Παρνασσίδας “Η ΑΓΙΑ ΤΡΙΑΣ”

(Υπεύθυνος σύμφωνα με το Νόμο-Εκδότης: Αθ. Ν. Μαλεβίτης, Πρόεδρος Διοικ. Συμβουλίου)

Πειραιώς 4 • Αθήνα • 104 31 • τηλ.: 52.38.158

Ηλ. Σελιδοποίηση - Εκτύπωση - Βιβλιοδεσία
ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ ΑΒΕΕ ΓΡΑΦΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ
Μ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ 24 • ΤΗΛ. 5227552

Παλιές φωτογραφίες Πολύανθος οικογένεια του Αθανασίου Σκουρτιά εν έτει 1924.

Διακρίνεται η Παρασκευή, η Παναγιού, ο Αθανάσιος, ο τέταρτος μας είναι αγνώστος, ο Δημήτρης και ο Ευθύμιος (μπροστά καθιστός). Την φωτο μας έδωσε η Ασημίνα Ευθ. Σκουρτιά.